

รายงานวิจัย

รูปแบบการ พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ภาษาไทย
โดยใช้เครือข่ายบูรณาการใน โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

โดย

หัวหน้าโครงการวิจัย : อาจารย์ดารุณี นิพัทธ์สานต์

คณะผู้ร่วมวิจัย : อาจารย์ภัทราภรณ์ คำลือสาย

อาจารย์ชนันท์ธิดา ปัญญา

อาจารย์เกศินี พิมพ์พุก

อาจารย์สมชาย เมืองมูล

อาจารย์สุธาสินี ยันตรวัฒนา

คณะครุศาสตร์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เล่มนี้สำเร็จ ล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เล็ก แสงมีอานุภาพ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง และคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่สนับสนุนให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยดำเนิน โครงการวิจัยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 ที่มี ส่วนสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษา และการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนคอยให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากโรงเรียนประถมศึกษาเขตอำเภอ เมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ความมุ่งมั่นและความตั้งใจของครูทุกท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะผู้วิจัย ผู้ประสานงาน และคณะกรรมการบริหารงานวิจัยภายใต้โครงการ “หนึ่งคณะ หนึ่งโมเดล” ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่คอยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ให้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินโครงการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของกระบวนการทำงานวิจัย

หากคุณงามความดีใดอันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนุชาแด่บุพการี และครู บาบอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

อาจารย์สุชาตินี้ ยันตรวัฒนา

1. องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้
 เครื่องช่วย บูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในด้านของบทบาทหน้าที่ของ
 ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นองค์ความรู้ที่ได้เกิดจากการ

วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ รวมทั้งการดำเนินการเชิญครูต้นแบบ ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มาร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อถอดบทเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ที่ได้รับคือ ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดย ที่เน้นให้เด็ก ได้ลงมือปฏิบัติจริง การสร้างแรงบันดาลใจ ให้แก่ผู้เรียน การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แทนการ บอกความรู้ และ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ รวมถึงครูต้อง เลือกใช้เทคนิคการสอน และ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ปรากฏภายหลังจากการวิจัย พบว่า เป็นรูปแบบที่ มุ่งเน้นการมีบทบาทและมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ครูผู้สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่าย บูรณาการ ของครูประถมศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ดีขึ้น ตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการ ของครูได้ทางหนึ่งด้วย

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	67

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันถึงทางตันแล้วซึ่งไม่เพียงแต่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า ไม่ได้จำเป็นต้องหยุดนิ่งอยู่กับที่อันอาจจะอนุมานได้ว่าการก้าวถอยหลังจนประเทศอื่นพัฒนาล้ำหน้า ประเทศไทยไปในที่สุดและเยาวชนไทยก็จะถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง เนื่องจากโลกในยุคไร้พรมแดนวัดความสามารถของคนด้วยความสามารถในการทำงาน มากกว่าความสามารถในการท่องจำดังนั้นเยาวชนไทยที่จะดำรงตน อยู่ได้ในอนาคตต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวกับปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตรวมทั้งมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 หรืออาจจะกล่าว อีกนัยหนึ่งก็คือเด็กและเยาวชนต้องการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจทักษะในศตวรรษที่ 21 ปรับกระบวนการทัศน์ เปลี่ยนวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำงาน เปลี่ยนวิธีสอน และเปลี่ยนวิธีเรียนในลักษณะที่ว่าครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน ครูและครูเรียนรู้ไปด้วยกัน จนกระทั่งเกิดชุมชนการเรียนรู้ไปทั่วประเทศ ซึ่งศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ได้ให้ชื่อว่า “ชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์” (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2554) นั่นคือ การศึกษาที่มีคุณภาพต้องเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของศิษย์และบทบาทของครูไปอย่างสิ้นเชิง ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนจุดเน้นจากการสอนไปเป็นเน้นที่การเรียนรู้ทั้งของศิษย์และของตนเอง รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบการเรียนให้แก่ศิษย์ด้วย และต้องเปลี่ยนบทบาทของตนจาก “ครูสอน” (teacher) ไปเป็น “ครูฝึก” (trainer) หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (learning facilitator) ทั้งยังต้องเรียนรู้ทักษะในการทำหน้าที่ดังกล่าวอีกด้วย (วิจารณ์ พานิช, 2555 ก)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีพันธกิจที่สำคัญอยู่หลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธกิจด้านการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู การวิจัยและพัฒนา องค์ความรู้ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการให้บริการวิชาการทางการศึกษาแก่ท้องถิ่นและสังคม ดังจะเห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาของคณะ ได้แก่ การให้บริการทางวิชาการด้วยการจัดอบรมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้โดยยึดเอาความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ประจำสาขาวิชาและหมู่วิชาในสังกัดของคณะครุศาสตร์เป็นสำคัญ เช่น การอบรมความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานของคุรุสภา การอบรมวิจัยในชั้นเรียน การอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมบุคลากรภาษาไทยเรื่องการอ่าน-การเขียน การพัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษแก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และการอบรมครูผู้สอนระดับปฐมวัยเป็นต้น นอกจากนี้ คณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ยังมีบทบาทในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดลำปางอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงาน

สนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ให้งบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย “โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้” มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงจันทร์ เตียววิไล เป็นหัวหน้าโครงการ โครงการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” อาจารย์ชุตินา คำบุญชู เป็นหัวหน้าโครงการ ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2556 อาจารย์ที่เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ของคณะครุศาสตร์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในโครงการ “ความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง” ในประเด็นสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม จำนวน 4 โครงการ และในปี พ.ศ. 2556 อาจารย์ชุตินา คำบุญชู และทีมวิจัยเริ่มดำเนินงานโครงการวิจัย “เพาะพันธุ์ปัญญา” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีศักยภาพ 3 ด้าน คือ การพัฒนาระบบคิด (System Thinking) การพัฒนาด้านจิตปัญญา (Spiritual Learning) และการพัฒนาทักษะการสอนแบบโครงงานฐานวิจัย (Research-Based Learning) ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบและจัดกิจกรรมการสอนเชิงบูรณาการเป็นการยกระดับประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษานั้นๆ ไปพร้อมกัน สำหรับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจะเน้นไปที่ระดับมัธยมศึกษา

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าคณาจารย์ของคณะครุศาสตร์เป็นผู้ที่มีศักยภาพตามพันธกิจหลักของคณะครุศาสตร์ อันได้แก่การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และการให้บริการทางวิชาการ จนเป็นที่ยอมรับขององค์กรที่กำกับดูแลด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับท้องถิ่นของจังหวัดลำปางและจังหวัดใกล้เคียง ในช่วงต้นปีการศึกษา 2556 คณะครุศาสตร์ได้ให้ความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน (โรงเรียนมัธยมศึกษา) และจังหวัดแพร่ (โรงเรียนประถมศึกษา) ในโครงการพัฒนาครูโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ซึ่งจัดว่าเป็นการพัฒนาฐานโรงเรียนในขณะปฏิบัติการสอน (On the Job Training) เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านการให้เหตุผลโดยใช้กิจกรรมการอบรมในชั้นเรียนจำนวน 2 วัน และการนิเทศ ณ สถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง พร้อมทั้งฝึกให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ในทัศนะของผู้วิจัยระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมดังกล่าวยังไม่มากพอที่จะทำให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแบบเดิมๆ ของตนเอง ซึ่งถ้าจะให้ครูปรับวิธีเรียนของนักเรียนและเปลี่ยนวิธีสอนของตนให้สอดคล้องกับทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 แล้ว ก็ควรต่อยอดการพัฒนาครูออกไป ด้วยการชี้แนะให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า “โครงงานฐานวิจัย” (Research-Based Learning)” และสอดแทรกความรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในเนื้อหาวิชาที่ตนสอน หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจึงจะเข้าไปศึกษาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยการเยี่ยมชมชั้นเรียน การใช้ระบบพี่เลี้ยง การสัมภาษณ์นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และคนในชุมชน รวมทั้งวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนด้วยการประเมินการลงมือปฏิบัติจริง (Authentic Assessment) การทำแบบทดสอบข้อเขียน (Pencil-Paper Test) และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานฐานวิจัย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทัศนะของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2555) ที่ว่า “การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้น

ที่การเรียนรู้ของครู ที่เป็นการเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครูโดยตรง เพื่อให้ทำหน้าที่ครูได้ผลดีขึ้น โดยวัดที่ผลการเรียนของศิษย์ เน้นที่การเรียนรู้ให้ได้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ซึ่งภาษาไทยเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันมีค่าของชาติ และเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ทั้งในด้านการคิดและความรู้สึกของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาไทยไม่เพียงแต่เป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร หากแต่เป็นเครื่องมือที่แสดงออกซึ่งความคิดของบุคคลทางหนึ่งด้วย ดังนั้น การใช้ภาษากับความคิดจึงมีความเกี่ยวพันกันอย่างเป็นพลวัต ดังที่ ประภาศรี สีหอำไพ (อ้างใน สวิง หน่อแก้ว 2535 , หน้า 5) กล่าวว่า ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอดความคิด เป็นเครื่องสะท้อนความคิด และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้วย ภาษาที่แสดงออกโดยคิดดีแล้ว จะเป็นประโยชน์นำไปสู่ผลที่เป็นสันติสุข

จากความสำคัญข้างต้น สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (ในนามของผู้วิจัย) ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในการแก้ปัญหา และดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะต่อขยายการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยการเสนอโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” โดยพิจารณาแล้วว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนเหล่านี้ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือได้ว่าเป็นความต้องการจำเป็นของเยาวชนก็คือครูนั่นเอง

ไม่เพียงเท่านั้น จากการลงพื้นที่วิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจากกลุ่มโรงเรียนในตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ของคณาจารย์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ณ โรงเรียนบ้านแพะ ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยส่วนใหญ่ มักประสบปัญหาเดียวกัน กล่าวคือ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนเครือข่ายของตำบลเมืองปานมีปัญหาในการอ่านและเขียนภาษาไทย ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยให้แก่นักเรียนด้วยการร่วมกับอาจารย์ในสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นเป็นลำดับ

ดังนั้น จึงถือเป็นวาระเร่งด่วน ของคณะผู้วิจัยจากสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งจะ

ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาความสามารถพื้นฐานด้านภาษาไทยของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ ยังได้พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพในการทำวิจัย และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการทำวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางต่อไป

วัตถุประสงค์หลักของการทำวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาศักยภาพครูภาษาไทยแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการอ่าน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระภาษาไทยของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา(สพป.) ลำปาง เขต 3 ซึ่งตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัย เป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านความรู้

ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

2. ด้านผลผลิต

ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

3. ด้านการพัฒนา

3.1 ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และสามารถนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การขยายผลต่อไป

3.2 นักเรียนในพื้นที่เป้าหมายได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น และเป็นการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามกรอบของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.3 การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การเสริมสร้างพลังแห่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้แก่เด็กเรียนในพื้นที่เป้าหมายและสนับสนุนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

3.4 หน่วยงานและบุคลากรที่เป็นเครือข่ายการวิจัยที่มีส่วนร่วมในการวิจัยและเห็นแบบอย่างของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง ปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งนำไปสู่การเป็นนักบริหารการศึกษาหรือครูมืออาชีพได้ และสามารถมองเห็นแนวทางในการพัฒนาผลงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

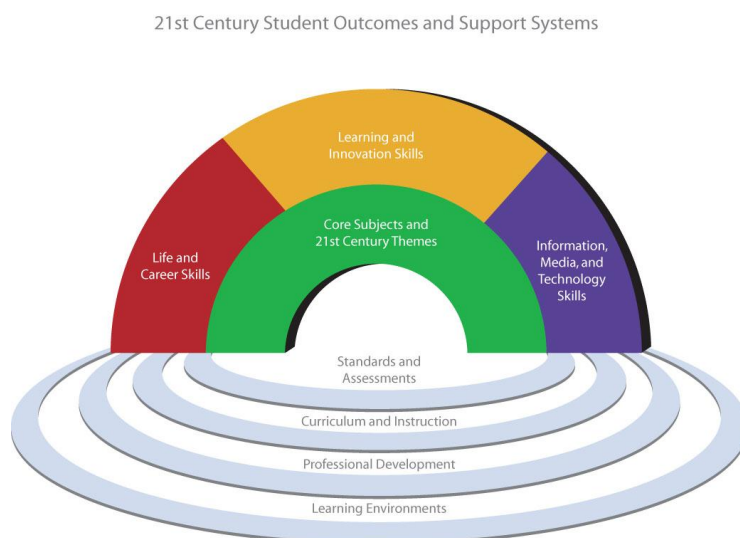
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ทบทวน ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิด ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด หรือแผนการวิจัยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. การจัดการความรู้ (Knowledge Management)
3. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้
4. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอเมืองปาน
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือมีชื่อย่อว่าเครือข่ายP21 ได้พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จของนักเรียนในระบบเศรษฐกิจโลกใหม่โดยนำเสนอเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 : ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (<http://www.p21.org/overview>)

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

สาระวิชาหลัก

- ภาษาแม่และภาษาโลก
- ศิลปะ
- คณิตศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์
- วิทยาศาสตร์
- ภูมิศาสตร์
- ประวัติศาสตร์
- รัฐและความเป็นพลเมืองดี

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

- ความรู้เกี่ยวกับโลก
- ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ
- ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี
- ความรู้ด้านสุขภาพ
- ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

- ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

- ความรู้ด้านสารสนเทศ
- ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
- ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะชีวิตและอาชีพ

- ความยืดหยุ่นและปรับตัว
- การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- การเป็นผู้สร้างหรือผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability)
- ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

นอกจากนั้นโรงเรียนและครูต้องจัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่อไปนี้

- มาตรฐานและการประเมินในยุคศตวรรษที่ 21
- หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21
- การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21
- สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21

ความสามารถด้านภาษา (Literacy)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2555) ได้ให้นิยามความสามารถด้านภาษาว่า “หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่านจากสื่อประเภทต่างๆ รู้จักเลือกอ่านตามวัตถุประสงค์ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม ใช้การอ่านเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อสารเป็น ภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและอย่างสร้างสรรค์” ทั้งนี้ ยังได้กำหนดคำสำคัญ (Key characteristics) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านภาษา ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมการรู้ ความเข้าใจ การสรุปสาระสำคัญ การ วิเคราะห์ และการประเมินได้
2. รู้ หมายถึง ความสามารถบอกความหมายเรื่องราว ข้อเท็จจริง และเหตุการณ์ต่าง ๆ
3. เข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความตีความ ขยายความ และสรุปอ้างอิง
4. สรุปสาระสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการสรุปใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้อย่างสั้นๆ กระชับ และครอบคลุม
5. วิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวข้อเท็จจริง เหตุผลข้อคิดเห็น คุณค่า และส่วนประกอบอื่นๆ
6. ประเมิน หมายถึง ความสามารถในการตัดสินความถูกต้อง ความชัดเจน ความเหมาะสม คุณค่า ตามที่กำหนด

7. **สื่อประเภทต่างๆ** หมายถึง สิ่งที่น่าสนใจเรื่องราวและข้อมูลต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนำเสนอข่าวและเหตุการณ์ประจำวันนิทาน เรื่องเล่าสั้นๆ บทเพลง บทร้อยกรอง และสาระความรู้จากบทเรียนในกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ
8. **เลือกอ่านตามวัตถุประสงค์** หมายถึง สามารถพิจารณา กลั่นกรองคัดสรรสิ่งที่จะอ่านตามจุดมุ่งหมาย
9. **นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน** หมายถึง สามารถเลือกนำความรู้ ความเข้าใจ สาระสำคัญ ความคิด และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมิน ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ หรือตามจุดมุ่งหมายอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
10. **การศึกษาตลอดชีวิต** หมายถึง การใช้ความสามารถในการอ่านเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
11. **สื่อสาร** หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และความคิด จากการอ่าน โดยการบอกเล่าหรือเขียน อธิบาย วิเคราะห์ หรือประเมิน
12. **สร้างสรรค์** หมายถึง ความสามารถในการแสดงความรู้และความคิดใหม่จากการอ่าน เป็นภาษาเขียนที่ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา

ความสามารถด้านการคิดคำนวณ (Numeracy)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2555) ได้ให้นิยามความสามารถด้านคำนวณว่า หมายถึง “ความสามารถในการใช้ทักษะการคิดคำนวณ ความคิดรวบยอด และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน”และได้กำหนดคำสำคัญ (Key characteristics) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านคำนวณไว้ดังนี้

1. **ทักษะการคิดคำนวณ** หมายถึง ความสามารถในการบวก การลบ การคูณและการหาร ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว
2. **ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ จำนวนนับ เศษส่วน ทศนิยม และร้อยละ ความยาว ระยะทาง น้ำหนัก พื้นที่ ปริมาตร ความจุ เวลา เงิน ทิศ แผนที่ และขนาดของมุม ชนิดและคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตแบบรูปและความสัมพันธ์แผนภูมิและกราฟการคาดคะเนการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ต่างๆ
3. **ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์** หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การนำเสนอการเชื่อมโยงความรู้และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความสามารถด้านเหตุผล (Reasoning Ability)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2555) ได้ให้นิยามความสามารถด้านเหตุผลว่า หมายถึง “ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ข้อมูล/สถานการณ์/สารสนเทศที่ให้มาเพื่อการตัดสินใจ โดยมีเหตุผลประกอบอย่างสมเหตุสมผล (บนพื้นฐานของข้อมูล หลักการ เหตุผล ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม)” และยังได้กำหนดคำสำคัญ (Key characteristics) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านเหตุผลดังนี้

1. **ความรู้** หมายถึง ความสามารถในการจดจำข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการ ที่ศึกษารวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม
2. **ประสบการณ์** หมายถึง ความรู้เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้ ปฏิบัติ หรือได้พบเห็นเรื่องต่างๆ ในระดับบุคคล สังคม และสังคมโลก
3. **วิเคราะห์** หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบ บอกความต่าง ความเหมือน สรุปหลักการ บอกความสัมพันธ์ เชื่อมโยงอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม
4. **สังเคราะห์** หมายถึง ความสามารถในการสร้างข้อสรุปใหม่ ออกแบบ คิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ประเมินแล้ว อย่างสมเหตุสมผล
5. **ประเมินค่า** หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างสมเหตุสมผลมีประโยชน์และสร้างสรรค์
6. **เหตุผลทางวิทยาศาสตร์** หมายถึง การนำความรู้ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้มาประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมให้สมเหตุสมผลตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์
7. **เหตุผลทางสังคมศาสตร์** หมายถึง การนำความรู้ประสบการณ์จากกฎเกณฑ์ ความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคมศาสตร์มาประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล
8. **เหตุผลทางการดำเนินชีวิต** หมายถึง การนำความรู้ หลักการ กฎเกณฑ์ มาใช้ในการดำรงชีวิต หรือประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม

การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่กระจัดกระจาย ทั้งที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) หรือเอกสาร ซึ่งเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้มาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน (ความเป็นชุมชนในที่ทำงาน) อันจะส่งผลให้องค์กรพัฒนาไปเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

ความหมายของการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและด้านคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มพลังในการจัดการความรู้ แต่เทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์โดยตัวของมันเองไม่ใช่การจัดการความรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ ความพยายามในการจัดการความรู้จะไม่ประสบความสำเร็จพฤติกรรมภายในองค์กรเกี่ยวกับวัฒนธรรม พลวัต และวิธีปฏิบัติมีผลต่อการแบ่งปันความรู้ ประเด็นด้านวัฒนธรรมและสังคมมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้ และการจัดการความรู้ต้องการผู้ทรงความรู้ ความสามารถในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างวัฒนธรรมและเป็นผู้นำทางในองค์กร รวมทั้งต้องการผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งสำหรับช่วยแนะนำวิธีประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ ดังนั้นกิจกรรมเกี่ยวกับคน ได้แก่ การดึงดูดคนเก่งและดี การพัฒนาคน การติดตามความก้าวหน้าของคนและการดึงดูดคนมีความรู้ ความสามารถไว้ในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ นอกจากนั้นการจัดการความรู้เป็นเรื่องของการเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร การจัดการความรู้เกิดขึ้นเพราะมีความเชื่อว่าจะช่วยสร้างความมีชีวิตชีวา และความสำเร็จให้แก่องค์กรการประเมินต้นทุนทางปัญญาและผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เป็นดัชนีบอกว่าองค์กรมีการจัดการความรู้อย่างได้ผลหรือไม่ ส่วนประเวศ วะสี (2545: 22) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง การเชื่อมต่อความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ การปฏิบัติให้เกิดผลดี อีกทั้งยุทธนาแซ่เตียว (2547 : 45) กล่าวถึงความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่าการจัดการความรู้เป็นการจัดการเพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรโดยมีกระบวนการในการสรรหาความรู้เพื่อถ่ายทอดและแบ่งปันไปยังบุคลากรเป้าหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยมีรูปแบบของการพัฒนาความรู้ได้แก่การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตของตนเองการเรียนรู้จากการทดลองโดยเป็นการตั้งสมมติฐานและทดลองเพื่อให้ทราบผลตามความต้องการการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นเช่นวิธีการในการวัดและเปรียบเทียบกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่าเพื่อนำผลการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Benchmarking) และการเรียนรู้จากการฝึกอบรมและพัฒนาต่างๆ

นอกจากนั้น อมรทิพย์เจริญผล (2550 : 10) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่าการจัดการความรู้คือการดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงความรู้ที่องค์กรมีอยู่ความรู้ที่องค์กรต้องการการได้รับความรู้ของผู้ปฏิบัติงานเพื่อสะท้อนสถานะปัจจุบันของความสัมพันธระหว่างความก้าวหน้าของงานและการวางแผนสำหรับอนาคตซึ่งประกอบด้วยกำหนดความรู้ที่องค์กรต้องการจัดทำรายการความรู้วิเคราะห์การเคลื่อนไหวของความรู้และทำแผนที่ความรู้รวมถึงกระบวนการจัดการสินทรัพย์ความรู้ขององค์กรทั้งที่เป็นความรู้ชัดแจ้งและความรู้ฝังลึกที่มีอยู่ในสถานศึกษาชุมชนและสังคมมาจัดให้เป็นระบบและพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อพัฒนางานและพัฒนาคนซึ่งประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์การสร้างทีมจัดการความรู้สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดการความรู้ไปพร้อมกับพัฒนารูปแบบการทำงานใหม่ให้นุเคราะห์ระดับกลางเป็นพลังขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงองค์กรไปเป็นแบบพหุบาทและสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอกส่วนพรรณิ สวนเพลง (2552:19) กล่าวว่าจัดการความรู้คือกระบวนการในการสร้างประมวลและเผยแพร่และใช้ความรู้เพื่อให้ได้ความคิดใหม่ๆโดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญและทักษะความชำนาญ จากทุกคนในองค์กรร่วมกันคิดทำ จนประสบความสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บ ประมวลผล สืบค้น และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ แก่องค์กร และสมนึกเอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553 : 21) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่าการจัดการความรู้หมายถึงกระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัตที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศความรู้กิจกรรมตลอดจนประสบการณ์ความเชื่อค่านิยมและความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กรเพื่อสร้างเป็นความรู้และความคิดใหม่ในลักษณะของนวัตกรรม

Carla O'Dell & Jackson Grayson (1998) และ Kermally (2002) ได้ให้นิยามของการจัดการความรู้ว่าเป็น กลยุทธ์ในการที่จะทำให้คนได้รับความรู้ที่ต้องการภายในเวลา ที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยทำให้เกิดการสร้างสรรค์ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยน และนำความรู้ ไปปฏิบัติเพื่อยกระดับและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้การจัดการความรู้ไม่ใช่เครื่องมือที่จัดการกับตัวของคนความรู้โดยตรงแต่เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีระหว่างกันส่วน Henrie & Hedgepeth (2003)กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นระบบบริหารจัดการทรัพยากรสินความรู้ขององค์กร ทั้งที่เป็นความรู้โดยนัยและรู้ที่เห็นได้อย่างชัดแจ้ง ระบบการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกความรู้ การตรวจสอบความรู้ การจัดเก็บความรู้ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว การเตรียมการกรองความรู้ การเตรียมการเข้าถึงความรู้ให้กับผู้ใช้ ทั้งนี้โดยมีหลักการสำคัญ คือ ทำให้ความรู้ถูกใช้ ถูกปรับเปลี่ยน และถูกยกระดับให้สูงขึ้นนอกจากนั้น Takeuchi & Nonaka (2004) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า การจัดการความรู้ คือกระบวนการในการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ความรู้ทั่วทั้งองค์กร และนำไปเป็นส่วนประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์บริการเทคโนโลยีและระบบใหม่นอกจากนั้น Trapp (1999) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งมีการบริหารจัดการในลักษณะบูรณาการเพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ที่คาดหวังไว้ การจัดการความรู้จึงเป็นแนวคิดองค์รวมที่จะบริหารจัดการทรัพยากรที่

เป็นความรู้ในองค์กร และKucza (2001) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการของการสร้างความรู้ การจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ กล่าวโดยทั่วไปจะรวมถึง การระบุสภาพปัจจุบัน การกำหนดความต้องการและการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ให้ดีขึ้นเพื่อบรรลุถึงความต้องการ

จากความหมายของการจัดการความรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการของการสร้างความรู้ การจัดระบบ การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ และเผยแพร่และใช้ความรู้เพื่อให้ได้ความคิดใหม่ๆ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ การจัดการความรู้ต้องการผู้ทรงความรู้ ความสามารถในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ นอกจากนี้การจัดการความรู้เป็นเรื่องของการเพิ่มประสิทธิผลของงาน และความสำเร็จให้แก่องค์กร การจัดการความรู้ไม่ใช่เครื่องมือที่จัดการกับตัวของความรู้โดยตรงแต่เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีระหว่างกันซึ่งการจัดการความรู้แต่ละอย่างนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายและกระบวนการจัดการความรู้อีกด้วย

เป้าหมายของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้มุ่งเป้าหมายไปในประเด็นการพัฒนาคนหรือผู้ปฏิบัติงานให้พัฒนางานหรือองค์กรให้มีคุณภาพซึ่งมีฐานความรู้เป็นเครื่องมือในกระบวนการจัดการความรู้ซึ่งประพันธ์ ผาสุกยิด (2547:23) ได้ยกตัวอย่างเป้าหมายของการจัดการความรู้ไว้ 4 ประการ คือ

1. จัดการความรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะสู่ความเป็นเลิศ (Performance Excellence)
2. จัดการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐาน
3. จัดการความรู้ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการบริหารงานแบบบูรณาการ
4. จัดการความรู้ เพื่อพัฒนาเครือข่ายการถ่ายโอนความรู้

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการความรู้ ดังนี้

1.ความพร้อมของความรู้ (Available) การที่จะสามารถค้นหาและใช้ประโยชน์จากความรู้ได้อย่างเต็มท้นั้นจะต้องมีการจัดการความรู้เพื่อให้ความรู้ที่อยู่ในฐานข้อมูลนั้นเป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสำเร็จรูปพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ทันที

2.ความถูกต้องของการเรียกค้น (Accurate in Retrieval) การจัดการความรู้จะช่วยให้การเรียกค้นความรู้หรือข้อมูลได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้นเพราะได้มีการนำมาจัดหมวดหมู่ (Classification) มาใช้ร่วมกับคำสำคัญเพื่อกรองความรู้ อีกลำดับหนึ่ง

3. ความรู้ที่มีคุณภาพ (Effective Knowledge) การจัดการความรู้จะช่วยให้ความรู้ที่มีอยู่ในฐานข้อมูลหรือฐานความรู้ได้รับความมั่นใจว่าจะมีคุณภาพ เพราะเป็นความรู้ที่ผ่านการจัดการความรู้มาแล้ว เช่น มีการสรุปจากผู้รู้ มีการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอและมีการประเมินคุณภาพของความรู้ที่มีอยู่เป็นต้น

4. ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ (Accessible Knowledge) ความรู้ที่ผ่านการจัดการความรู้แล้ว จะช่วยให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงและใช้งานได้มากขึ้น เพราะโครงสร้างของการจัดการความรู้ที่ดีนั้นต้องให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้ความรู้ได้ง่ายขึ้นและใช้งานได้ทันทีที่ต้องการการจัดการความรู้มีเป้าหมาย 3 ประการใหญ่ๆ ได้แก่

วิจารณ์ พานิช (2549 : 38) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1. เพื่อพัฒนางาน ให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อการพัฒนาคน คือ พัฒนาผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในที่นี้คือ พนักงานทุกระดับ แต่ที่จะได้ประโยชน์มากที่สุด คือ พนักงานชั้นผู้น้อย และระดับกลาง
3. เพื่อการพัฒนา “ฐานความรู้” ขององค์กร หรือหน่วยงาน เป็นการเพิ่มพูนทุนความรู้ หรือทุนปัญญาขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพในการพัฒนา ความยากลำบาก หรือความไม่แน่นอนในอนาคตได้ดีขึ้น

จากเป้าหมายของการจัดการความรู้สรุปได้ว่า เป้าหมายของการจัดการความรู้ คือการพัฒนาคน ให้พัฒนาการปฏิบัติงาน พัฒนางานและองค์กรให้มีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากความพร้อมของความรู้ ที่จะสามารถค้นหาและใช้ประโยชน์จากความรู้ได้ เป้าหมายที่ตั้งไว้จะประสบผลสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งจะสามารถดำเนินการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพองค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้

ความหมายของเครือข่าย

เครือข่าย (Network) ในภาษาอังกฤษ Net แปลว่า ตาข่ายที่โยงใยถึงกัน กับ Work แปลว่า การทำงาน จึงหมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มหรือองค์กรหลายๆองค์กร ที่ต่างมีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย วิธีการทำงานของตนเองบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรเหล่านี้ ได้เข้ามาประสานกันอย่างมีระยะเวลานานพอสมควร แม้จะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็จะวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือ หรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น เพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อกันได้ มีผู้ได้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้ ดังนี้

ศรีพอง จิตกรณกิจศิลป์ (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของ เครือข่าย (Network) ว่าเป็นรูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเพื่อการแลกเปลี่ยนการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการร่วมกันทำงานโดยมีฐานะเท่าเทียมกัน

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552:ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) คือการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกันความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจกิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันการเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ

ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายการเรียนรู้คือ การที่ชาวบ้านรวมตัวกันขบคิดปัญหาของเขา รวมพลังแก้ปัญหา และหาผู้นำขึ้นมาจากหมู่บ้านด้วยตนเองแล้วรวมตัวกันเพื่อมีอำนาจต่อรอง มีการต่อสู้ทางความคิด มีการเรียนรู้จากภายนอกมีการไปมาหาสู่กันเรียนรู้ดูงานด้วยกัน จนกระทั่งเกิดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาได้การทำมาหากินดีขึ้น เศรษฐกิจแต่ละครอบครัวดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายการเรียนรู้คือ การประสานแหล่งความรู้ และข้อมูลข่าวสาร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพปฏิบัติงานอย่างสอดคล้อง เชื่อมโยงกันทั้งระหว่างงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียนและระหว่างหน่วยงานอื่นๆทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับต่างๆ ตลอดจนระบบการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อสร้างแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดและกระจายความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความต้องการของบุคคลและชุมชน

ประทีป อินแสง (2552: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายการเรียนรู้หมายถึง ขอบเขตแห่งความสัมพันธ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะประสาน ติดต่อด้านสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม ระหว่างคนกับคนคนกับกลุ่ม และกลุ่มกับกลุ่ม

อาจกล่าวได้ว่า เครือข่าย คือการเชื่อมโยง ร้อยรัด การดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ และกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกันได้อย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยแต่ละฝ่าย ยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนเองต่อไป อย่างไม่สูญเสีย เอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้ อาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นไปได้ทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสถาบัน อาจมีขอบข่าย และขนาดตั้งแต่เล็กๆภายในชุมชน จนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ ส่วนเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การประสานสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม หรือองค์กร หรือระหว่างองค์กรกับองค์กรเพื่อการดำรงอยู่ของสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กร

ลักษณะของเครือข่าย

ศรีพ้อง จิตกรณกิจศิลป์ (2552:ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ลักษณะของเครือข่าย โดยทั่วไป ดังนี้

1. **เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด (Cognitive structures)** ไม่ว่าจะพัฒนาไปถึงระดับใดบุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรเครือข่ายจะมีกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายใกล้เคียงกัน ในด้านความรู้ความสามารถและความต้องการ

2. **องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น (Hierarchy)**การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเครือข่ายเป็นไปในลักษณะแนวราบแต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกัน แต่ละระดับความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

3. **องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ (Division of labour)** การที่องค์กรเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกันเพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพิงแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน ดังนั้นหากองค์กรใดไม่สามารถแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ ก็อาจหลุดออกจากเครือข่ายได้ในทางตรงกันข้ามหากได้แสดงความสามารถ ก็จะนำไปสู่การพึ่งพิงและขึ้นต่อกันการแบ่งงานกันทำทั้งยังเป็นการลดโอกาสที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะแสดงอำนาจเหนือเครือข่ายด้วย

4. **ความเข้มแข็งขององค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายจะนำไปสู่ความเข้มแข็งโดยรวมของเครือข่าย** ดังนั้น การพัฒนาของแต่ละองค์กรเครือข่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญ

5. **องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง (Self-regulating)** ในการทำงานร่วมกันในลักษณะแนวราบ จำเป็นต้องมีความสมานฉันท์โดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงการต่อรองตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในเพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

6. ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายมิใช่จะได้มาเพียงชั่วข้ามคืนแต่ต้องอาศัยระยะเวลา ในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ ความศรัทธา และความไว้วางใจตลอดจนการสร้างกรอบทางความคิด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร

สรุป ลักษณะสำคัญของเครือข่าย ประกอบด้วย

1. บุคคล กลุ่ม หรือองค์กร
2. บุคคล กลุ่ม หรือองค์กรที่รวมกันเป็นเครือข่าย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน
3. สมาชิกมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายร่วมกัน
4. สมาชิกมีการดำเนินงาน หรือมีกิจกรรมร่วมกันการรวมตัวกันระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย มีความเป็นอิสระต่อกัน เพราะแต่ละองค์กรมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของตนเองอยู่แล้ว การเข้าร่วมเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนเท่านั้น

องค์ประกอบของเครือข่าย

องค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception)

สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้าร่วมกันเป็นเครือข่ายอาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน หรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพราะถ้าเริ่มต้น ด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงานแต่ความต่างต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิก ทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้น ความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันและมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลังมีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลาย ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่ต่างต่างกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์

หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้นแม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกันแต่อย่างน้อยก็ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)

คำว่า ผลประโยชน์ ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก อาทิเช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เขามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่จะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกันแต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เข้ามาเป็นเพียง ไม่ประดับ เนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติการ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders Participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะหุ้นส่วน (Partner) ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นๆเข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่งแล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้น ในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

6. การเกี่ยวพันพึ่งพา (Interdependence)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสถานะจำกัด ทั้งด้าน ทรัพยากร ความรู้เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย

การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่นจำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าการเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่าย ล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่ายการเกี่ยวพันพึ่งพาในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่าย ต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียน การพบปะพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็เกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้นทำให้การเชื่อมโยง แน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

ประชาสรรค์ แสนภักดี (2552:ออนไลน์) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายประกอบด้วย

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิกของเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ร่วมกัน ถึงการเข้าร่วมโครงการ มีความเข้าใจปัญหา พัฒนาเทคโนโลยีความคิดของตนเอง การพึ่งตนเองผู้บริหารองค์กรต้องให้ทุกคนมีข้อมูล เพื่อการเรียนรู้ให้เท่าเทียมกัน ไม่ใช้รับรู้กันไม่กี่คน การรับรู้ร่วมกันเป็นหัวใจของความต่อเนื่อง

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) วิสัยทัศน์ร่วม คือ การมองและมีเป้าหมายในอนาคต ของการพัฒนาาร่วมกัน รู้ว่าเมื่อพัฒนาแล้ว จะก้าวไปสู่จุดหมายใด อาจจะต้องมีการระดมสมอง หรือทำกระบวนการกลุ่มเพื่อค้นหา เป้าหมาย (Goals) ขององค์กร ที่สำคัญ เป้าหมายส่วนตัว ของแต่ละคนต้องสอดคล้อง กับเป้าหมายขององค์กร จึงจะเกิดการร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. มีผลประโยชน์ร่วมและความสนใจร่วม (Mutual Interest/Benefits) ต้องจัดเวทีให้ทุกคน ในองค์กรได้ เสนอความคิดเห็นว่า จะต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านใดพัฒนาแล้วแต่ละคนจะได้ประโยชน์ อะไรบ้าง ทำแล้วเขาจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิตอะไรบ้างผู้บริหาร องค์กรต้องให้ข้อมูลกับสมาชิกองค์กรในเรื่องนี้ให้มากที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholders' participation)

ทุกคนจะทำงาน ในรูปแบบของหุ้นส่วนมีความเสมอภาคในการแสดง ความคิดเห็น ไม่ใช่อำนาจ หรือการสั่งการ ต้องสร้างความสัมพันธ์ ในแนวราบ ในการพัฒนา (Horizontal Relationship) การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของ ความเท่าเทียมกัน จะมีความยั่งยืนมากกว่าผู้บริหาร โครงการต้องไม่สร้างภาพของการรู้มาก ภาพของการไม่สนใจความคิดเห็นของคนอื่นๆ

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) สมาชิกของแต่ละองค์กร

จะมีความหลากหลายในเรื่องของความสามารถ ดังนั้น จะต้องสร้างเวทีให้กับสมาชิกได้แสดงออกเต็มเต็ม ส่วนขาด ของกันและกัน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อประชาชนเป็นตัวตั้ง

6. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) สมาชิกในองค์กร จะต้องมีโอกาส

แลกเปลี่ยนกันอย่างเนื่องอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ขาดๆ เกินๆ ประชุมถี่เฉพาะ ช่วงแรกของโครงการ พอเวลาผ่านไป ก็หายไปตามวิถีหน่วยงาน

ชยันต์ วรรณะภูติ (อ้างในสมศรี สินสุข, 2540:12-13) ได้เสนอกรอบของเครือข่ายการเรียนรู้ว่า การพิจารณาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ ต้องพิจารณา 2 ประเด็น คือ แนวคิด กับองค์ประกอบของเครือข่ายการเรียนรู้

1. แนวคิดของเครือข่ายการเรียนรู้ จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ

1.1 เครือข่ายสังคม คือ เครือข่ายการเรียนรู้ต้องอาศัยเครือข่ายสังคมที่จะทำให้ เครือข่ายการเรียนรู้เกิดขึ้นและถ่ายไปมาได้

1.2 แม่ข่าย อาจเป็นแม่ข่ายเดียวหรือแม่ข่ายเชิงซ้อน

1.3 วิถีชีวิตโดยเครือข่ายการเรียนรู้มีพื้นฐานอยู่บนวิถีชีวิตหรือการปฏิบัติทางสังคม

2. องค์ประกอบของการเรียนรู้

ประกอบไปด้วย องค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ลักษณะความรู้ที่เป็นทวิลักษณ์ระหว่างความรู้ที่เป็นปัจเจกและความรู้ของกลุ่มกับระดับเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วยปัญญาเชิงวิเคราะห์ ทักษะคุณธรรมและการปฏิบัติในส่วนกระบวนการเรียนรู้มี 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เป็นการเรียนรู้ในมิติวัฒนธรรม รวมทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตกับการเรียนรู้สัมพันธ์กับภายนอก เช่น จากนักวิชาการ นักพัฒนาจากภาครัฐและเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 4) เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันไว้อย่างน่าสนใจว่ากระบวนการเรียนรู้โดยเครือข่ายสังคมที่เป็นชุมชนนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญคือประสานการเรียนรู้ และผู้รู้ในชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็น “แม่ข่าย” ในการขยายการเรียนรู้ของบุคคลและชุมชนออกไปในวง

กว้างผู้ประสานการเรียนรู้เป็นบุคคลในชุมชน ซึ่งอาจมีสถานภาพที่หลากหลาย เช่นเป็นผู้นำชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา เป็นต้นผู้ประสานการเรียนรู้ทำหน้าที่ให้กระตุ้นให้บุคคลและชุมชนเกิดความใฝ่แสวงหาความรู้เกิดการแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ทั้งภายในชุมชนและระหว่างชุมชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นส่วนผู้รู้ในชุมชนได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้ที่ทรงไว้ซึ่งความรู้ดั้งเดิมที่สะสมมาภายในชุมชน ผู้ประสานการเรียนรู้ และผู้รู้ในชุมชนอาจเป็นบุคคลเดียวกันที่ทำหน้าที่ทั้งสองลักษณะก็ได้โดยนัยดังกล่าวนี้กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพราะทั้งบุคคลก็เป็นที่ยอมรับนับถือในชุมชนและองค์ความรู้ที่มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนอยู่ในชุมชนก็ได้ผ่านกระบวนการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนก่อนแล้วสรุปแล้วเครือข่ายการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยเครือข่ายสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญและผู้ที่เป็แม่ข่ายนั้นประกอบด้วยบุคคลที่มีสถานภาพต่าง ๆ กันกระบวนการถ่ายทอดความรู้และทักษะการทำเครื่องทองต้องอาศัยทั้งเครือข่าย การเรียนรู้และเครือข่ายสังคมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของบุคคลโดยเครือข่ายสังคมโดยผู้ถ่ายทอดความรู้ตามลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เรียนที่ได้รับความรู้มาจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ลำดับต่อไปให้กับคนอื่น ๆ เป็นเครือข่ายของความรู้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอเมืองปาน

อำเภอเมืองปาน เป็นอำเภอหนึ่งทางตอนเหนือของจังหวัดลำปาง มีสภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและป่าไม้อุดมสมบูรณ์

การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอเมืองปาน

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเมืองปานแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 5 ตำบล 53 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลเมืองปาน มีจำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลบ้านขอมมีจำนวน 13 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งกว๋าวมีจำนวน 13 หมู่บ้าน ตำบลแจ้ซ้อน มีจำนวน 12 หมู่บ้าน และตำบลหัวเมืองมีจำนวน 7 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเมืองปานประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่

- เทศบาลตำบลเมืองปาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองปานทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านขอมทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งกว๋าวทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแจ้ซ้อนทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวเมืองทั้งตำบล

รายชื่อโรงเรียนในอำเภอเมืองปาน

กลุ่มโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (โรงเรียน)
1. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหัวเมือง สถานที่ตั้งอยู่ในตำบลหัวเมือง	1. โรงเรียนบ้านไร่ 2. โรงเรียนบ้านต้นจูน 3. โรงเรียนบ้านขาม 4. โรงเรียนบ้านกล้วย 5. โรงเรียนบ้านหัวเมือง	5
2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนแจ้ซ้อน สถานที่ตั้งอยู่ในตำบลแจ้ซ้อน	1. โรงเรียนบ้านป่าเหมี้ยง 2. โรงเรียนบ้านทุ่ง 3. โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา 4. โรงเรียนบ้านสบลิ 5. โรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา 6. โรงเรียนบ้านหลวงแจ้ซ้อน 7. โรงเรียนบ้านแม่แจ่ม	7
3. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเมืองปาน สถานที่ตั้งอยู่ในตำบลเมืองปาน	1. โรงเรียนบ้านน้ำจำ 2. โรงเรียนบ้านทุ่งโป่ง 3. โรงเรียนบ้านคอนไชย 4. โรงเรียนบ้านแพะ 5. โรงเรียนบ้านคอนแก้ว	5
4. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านขอ สถานที่ตั้งอยู่ในตำบลบ้านขอ	1. โรงเรียนบ้านขอวิทยา 2. โรงเรียนบ้านทุ่งสะแก 3. โรงเรียนบ้านป่าหว 4. โรงเรียนบ้านปางคะ 5. โรงเรียนบ้านม่วง 6. โรงเรียนบ้านหนอง 7. โรงเรียนบ้านแม่กองปิน 8. โรงเรียนบ้านทุ่งล้าน	8
5. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนทุ่งกว้าว สถานที่ตั้งอยู่ในตำบลทุ่งกว้าว	1. โรงเรียนอนุบาลเมืองปาน 2. โรงเรียนบ้านถ้ำ 3. โรงเรียนปลายนาวิทยา	3

กลุ่มโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (โรงเรียน)
	4. โรงเรียนบ้านจิ่ง 5. โรงเรียนบ้านทุ่งข่วง 6. โรงเรียนบ้านทุ่งจี๋ 7. โรงเรียนบ้านทุ่งปง 8. โรงเรียนบ้านเฮี้ย	
-	รวม	33

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) และการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้านต่างๆ ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.)

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) มากมาย ดังนี้

นภคธ ยิ่งยงสกุล (ออนไลน์) ระบุว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถฟังเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเป็นภาษาที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเข้าใจ สามารถจำสัญลักษณ์ของคำและเข้าใจความหมายของคำในประโยคต่างๆ ตามความคิดเห็นของตนเองได้

เว็บไซต์ครูเติมศักดิ์ (ออนไลน์) การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา หมายถึง การสอนภาษาที่ได้บูรณาการทักษะทางภาษา ทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยใช้การอ่านเป็นกิจกรรมนำในการฝึกทักษะ เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.)

นภคธ ยิ่งยงสกุล (ออนไลน์) อธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาตามแนวทางของ เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ ทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ...ลำดับเรื่อง...สนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่อง อ่านออกเสียงและแสดงบทบาทสมมุติ เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทักษะ
3. เขียนเรื่องร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
4. ทำหนังสือเล่มใหญ่
5. กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา

รายละเอียดขั้นตอนการสอนรูปแบบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง

จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายรวมของเรื่องกระบวนการเรียน การสอนในชั้นนี้ ครูใช้การสนทนากับนักเรียน เข้าช่วยในการสื่อความหมาย โดยการใช้คำถามง่ายๆ และให้ดูจากภาพประกอบเรื่อง ตั้งแต่หน้าปกจนถึงท้ายเล่มเพื่อกระตุ้นให้ ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับเรื่องโดยเน้นการใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน นักเรียนคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านโดยจะเริ่มพัฒนาความคิดรวบยอด เกี่ยวกับความหมายต่างๆ ของคำในเรื่องได้โดยง่ายและถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 : ให้นักเรียนเล่าเรื่อง ลำดับเรื่อง สทนา หรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน อ่านออกเสียงและแสดง บทบาทสมมุติ

1. เพื่อฝึกการระลึกเรื่องที่ฟังจากการอ่านได้
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายในรายละเอียดของเรื่องได้

ขั้นตอนที่ 3 : เขียนเรื่องร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

1. เพื่อฝึกการระลึกเรื่องที่ฟังจากการอ่านได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตัวอักษรที่ใช้แทนความหมายของคำต่างๆ ที่เคยเรียนรู้มาแล้วในขั้นตอนที่ 1 และ 2 จากการฟังและการพูด
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลีลาของการเขียนอักษร และความสัมพันธ์ของเสียงกับตัวอักษรนั้น
4. เพื่อให้นักเรียนสื่อความหมายจากภาษาพูดเป็นภาษาเขียนได้
5. เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดสร้างสรรค์ และใช้จินตนาการในการสื่อความหมาย

ขั้นตอนที่ 4 : ให้นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอ่านออกเสียง และแสดงถึงความเข้าใจความหมายของคำและประโยคของเรื่องที่อ่านได้

ขั้นตอนที่ 5 : ให้นักเรียนเล่นเกมหรือกิจกรรมเสริมทางภาษาอื่น

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาด้วยองค์ประกอบย่อย ของภาษาต่างๆ จนเกิดความแม่นยำ สามารถอ่าน เรียบเรียงคำเป็นประโยคได้รวมทั้งเข้าใจการใช้ เครื่องหมายวรรคตอนที่เรียนมาแล้วได้ โดยกำหนดจุดประสงค์การสอนไว้ทั้งสิ้น 12 จุดประสงค์ ดังนี้

- จุดประสงค์ที่ 1 จำคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 2 อ่านคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 3 เขียนคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 4 นำคำในหนังสือเล่มใหญ่มาแต่งประโยคปากเปล่าได้
- จุดประสงค์ที่ 5 อ่านและเขียนประโยคที่แต่งได้
- จุดประสงค์ที่ 6 แยกดูประสมคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 7 นำคำใหม่มาแต่งประโยคได้
- จุดประสงค์ที่ 8 อ่านและเขียนประโยคใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 9 อ่านเรื่องใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 10 เล่าเรื่องหรือบอกรายละเอียดจากสิ่งที่อ่าน ฟัง หรือ พบเห็น
- จุดประสงค์ที่ 11 พุดและสนทนาเรื่องต่างๆ ได้
- จุดประสงค์ที่ 12 เขียนเรื่องสั้นๆ ได้

กิจกรรมเสริมทักษะทางภาษาเพื่อฝึกทักษะการใช้ภาษา และหลักเกณฑ์ทางภาษาสำหรับรูปแบบที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นที่ 5 ให้ผู้เรียนเล่นเกม หรือกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. นำเข้าสู่บทเรียน
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความเหมาะสม
3. อ่านหนังสือเล่มใหญ่
4. จัดกิจกรรมตามจุดประสงค์ที่ 1-8
5. ทำแบบฝึกเสริมทักษะ ขั้นตอนที่ 5

โดยกำหนดจุดประสงค์การสอนตามลำดับ 8 จุดประสงค์ ดังนี้

- จุดประสงค์ที่ 1 อ่านและเขียนคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 2 แต่งประโยคจากคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 3 แยกดูประสมคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 4 แต่งประโยคจากคำใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 5 อ่านเรื่องใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 6 เล่าเรื่อง หรือ บอกรายละเอียดจากสิ่งที่ฟังหรือพบเห็น
- จุดประสงค์ที่ 7 พุดและสนทนาเรื่องใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 8 เขียนเรื่องสั้นๆ ได้

นอกจากนี้ เว็บไซต์ครูเติมศักดิ์ (ออนไลน์) ระบุว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1

1. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนเล่าเรื่องกลับ ลำดับเรื่องสนทนา อภิปรายอ่านเรื่อง แสดงบทบาทสมมุติ
3. เขียนเรื่องร่วมกันกับครู
4. ทำหนังสือเล่มใหญ่
5. ทำกิจกรรมทางภาษา เช่น เล่นเกม และกิจกรรมการอ่าน การเขียนการฟัง และการพูดเพิ่มเติม

รูปแบบที่ 2

1. ให้นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกัน และอภิปรายสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านร่วมกับครู/ทำแผนภูมิ สรุปความ
2. ครูโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่เรื่องของนักเรียนแล้วอภิปรายร่วมกัน
3. เขียนเรื่องร่วมกันกับครูในกลุ่ม/เขียนเรื่องของตนเองเป็นกลุ่มย่อยหรือตามลำพัง
4. อภิปราย สนทนา และวิเคราะห์หรือรดลักษณะร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องในเนื้อความที่นักเรียนเขียนขึ้นในขั้นที่ 3
5. ทำกิจกรรมทางภาษาเพื่อทบทวนฝึกความแม่นยำ และเสริมทักษะทางภาษา

รูปแบบที่ 3

1. ปฐมนิเทศเตรียมวิเคราะห์ความหมายเรื่องที่ผ่านโดยการเดา/สรุป/ลำดับความ
2. สะท้อนความคิดเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมาย หรือการวางแผนการเรียนรู้
3. บันทึกย่อสาระของเรื่องตามเป้าหมายหรือแผนการเรียนรู้
4. สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องนั้นในขั้นร่าง
5. ทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขงานเขียน
6. เขียนเรื่องในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะภาษา

ทั้งนี้ เว็บไซต์ครูเติมศักดิ์ ยังให้ข้อเสนอแนะว่า ในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) จะใช้ได้ดีหรือมีประสิทธิภาพกับรายวิชาด้านภาษา เช่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยรูปแบบที่ 1 เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนรูปแบบ

ที่ 2 เหมาะสำหรับการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และรูปแบบที่ 3 เหมาะสำหรับการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ปัญหาฐาน

ประภัสรา โคตะขุน (ออนไลน์) กล่าวว่า การศึกษาความเป็นมาของ PBL สามารถย้อนรอยอดีตไปถึงแนวคิดของนักการศึกษาในช่วงแรกของศตวรรษที่ 20 จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาชาวอเมริกันซึ่งเป็นผู้คิดวิธีสอนแบบแก้ปัญหา และเป็นผู้เสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดจากการลงมือทำด้วยตัวเอง (Learning by Doing) แนวคิดของดิวอี้ได้นำไปสู่แนวคิด ในการสอนรูปแบบต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน แนวคิด PBL ก็มีรากฐานแนวคิดมาจากดิวอี้ เช่นเดียวกัน PBL มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Sciences) ของ มหาวิทยาลัย McMaster ที่ประเทศแคนาดาได้นำมาใช้ในกระบวนการติว (Tutorial Process) ให้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด วิธีดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นรูปแบบ (Model) ที่ทำให้มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาไปใช้เป็นแบบอย่างบ้าง โดยเริ่มจากปลาย ค.ศ. 1960 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve ได้นำมาใช้เป็นแห่งแรก และได้จัดตั้งเป็นห้องทดลองพหุวิทยาการ (Multidiplomacy Laboratory) เพื่อเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับรูปแบบการสอนใหม่ๆ รูปแบบการสอนที่มหาวิทยาลัย Case Western Reserve พัฒนาขึ้นมานั้น ได้กลายมาเห็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตวิทยาลัย ในช่วงปลาย ศตวรรษที่ 60 มหาวิทยาลัย McMaster ได้พัฒนาหลักสูตรแพทย์ (Medical Curriculum) ที่ใช้ PBL ในการสอนเป็นครั้งแรกทำให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันทั่วโลกว่าเป็นผู้นำ

PBL (World Class Leader) ในประเทศไทย การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเริ่มใช้ครั้งแรกในหลักสูตรแพทยศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2531 และประยุกต์ใช้ในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร พยาบาลศาสตร ทั้งนี้การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่นำมาปรับใช้ในหลายๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นการเรียนการสอนที่ให้ประสบการณ์ท้าทายความคิด ลักษณะนิสัยและการปฏิบัติ ร่วมกับการแก้ปัญหา เป็นการจูงใจผู้เรียนให้เรียนรู้การแก้ปัญหาโดยผ่านการสืบเสาะหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยการค้นพบตนเองและจากการทำงานเป็นกลุ่ม

ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) หมายถึง เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็น เครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย เน้นการให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์ปัญหา จริง หรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา วิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้น ด้วยการให้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่ง วิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมา ใช้ในการแก้ปัญหา โดยที่มิได้มีการศึกษา หรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับ ปัญหาดังกล่าวมาก่อน

ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 135) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ ที่เกิด จากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้น ในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้

มณฑรา ธรรมบุษย์ (2545 : 11-17) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดตามทฤษฎีการ เรียนรู้แบบสร้างสรรค์ นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด

วิเคราะห์และการแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขากลุ่มสาระที่ตนศึกษาด้วย การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไข ปัญหาเป็นหลัก

วัลลี สัตยาชัย (2547 : 16) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ PBL คือ วิธีการ เรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้าศึกษาความรู้ด้วยวิธี การต่างๆจาก แหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยมีการศึกษาหรือเตรียมตัว ล่วงหน้าเกี่ยวกับ ปัญหาดังกล่าวมาก่อน

อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ วิธีการที่นักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเรียนรู้ โดยใช้ประเด็น สำคัญในกรณีปัญหาที่เป็นจริงหรือกำหนดขึ้น เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยการสืบ ค้นข้อมูลหาความรู้หรือทักษะต่างๆแล้วนำความรู้ที่ค้นหามาเล่าสู่กันฟังพร้อมทั้งร่วมกัน อภิปรายร่วม กันเรียนรู้แล้วลงสรุปความรู้ใหม่

กลไกพื้นฐานในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน 3 ประการ คือ

1. Problem-based Learning คือ ขบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ “ปัญหา” เป็นหลัก ในการแสวงหาความรู้ด้วยกลวิธีหาข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานอันเป็นการแก้ปัญหานั้น โดยผู้เรียนจะต้องนำปัญหาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ความคิดที่มีเหตุผล และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ขบวนการเรียนรู้แบบ Problem-based สามารถเกิดขึ้นได้กับการเรียนรายบุคคล หรือการเรียนกลุ่มย่อยได้ แต่การเรียนแบบกลุ่มย่อยจะช่วยให้รวบรวมแนวคิดในการแก้ปัญหาลึกกว้างขวางมากกว่า

2. Self-directed Learning คือ ขบวนการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบทั้งในด้านการกำหนดการดำเนินงานของตนเอง และการประเมินผลของตนเอง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์งานของตนเอง ด้วย

3. Small-group Learning คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม และยอมรับประโยชน์ของการทำงานร่วมกัน ค้นคว้าหาแนวความคิดใหม่ๆ

กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

กู๊ด (อ้างใน ประภัสรา โคตะขุน: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มผู้เรียนทำความเข้าใจคำศัพท์ ข้อความที่ปรากฏอยู่ในปัญหาให้ชัดเจน โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกในกลุ่ม หรือการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราหรือสื่ออื่นๆ

ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มผู้เรียนระบุปัญหาหรือข้อมูลสำคัญร่วมกัน โดยทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหา เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ใดที่กล่าวถึงในปัญหานั้น

ขั้นตอนที่ 3 กลุ่มผู้เรียนระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อธิบายความเชื่อมโยงต่างๆ ของข้อมูลหรือปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 กลุ่มผู้เรียนกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน พยายามหาเหตุผลที่จะอธิบายปัญหาหรือข้อมูลที่พบ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล ตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลสำหรับปัญหานั้น

ขั้นตอนที่ 5 กลุ่มผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลหรือความรู้ที่จะอธิบายหรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าความรู้ส่วนใดรู้แล้ว ส่วนใดต้องกลับไปทบทวน ส่วนใดยังไม่รู้หรือจำเป็นต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนค้นคว้ารวบรวมสารสนเทศจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 7 จากรายงานข้อมูลหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้ นำมาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการและประเมินผลการเรียนรู้

ไม่เพียงเท่านั้น พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (อ้างใน ประภัสรา โคตะขุน: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับปัญหาเป็นอันดับแรก
2. แก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลทางคลินิกอย่างมีทักษะ
3. ค้นหาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิสัมพันธ์
4. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
5. นำความรู้ที่ได้มาใหม่ในการแก้ปัญหา
6. สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้ว

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (อ้างใน ประภัสรา โคตะขุน: ออนไลน์) ได้แบ่งขั้นตอนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่ นักเรียนอยากรู้ อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่ง ข้อมูล

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบ ความรู้ที่ได้ค้นคว้ามา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้นำจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ครูประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

ปิ่นนเรศ กาศอุดม (อ้างอิงใน ประภัสรา โคตะขุน: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมแผนการสอน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาขั้นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ การสร้างปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง ที่ปรากฏอยู่ในชุมชน หรือสังคม และแนวทางการประเมินผล เพื่อเสริมการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

2. การบริหารการเรียนการสอน ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนซึ่งเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้กับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

2.1 การระบุปัญหา ผู้เรียนจะพบกับปัญหาที่ผู้สอนได้ตั้งไว้ให้ และผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้ให้ได้ว่า ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร ใช้กระบวนการคิดที่มีเหตุผลด้วย วิธีการเชื่อมโยงความรู้เดิมมาประยุกต์ให้เกิดความคิดในสิ่งใหม่

2.2 การเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย การจัดให้ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นวิธี การที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดมความรู้มาช่วยแก้ ปัญหา และเกิดความรู้ใหม่ ในเวลาเดียวกัน ผู้เรียนและผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดที่กำหนดไว้ ในระยะนี้ ผู้เรียนจะกำหนดแนวทางการค้นคว้า หาความรู้เพื่อนำมาแก้ไขต่อไป ด้วยการแบ่งภาระหน้าที่ให้สมาชิกไปศึกษาหาความรู้

3. การประเมินผลการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้เน้นที่การให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และประเมินผลสมาชิกในกลุ่มด้วย ฉะนั้นการประเมินผลจึงนิยมใช้เพื่อการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนผู้สอนจะทำการประเมินเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำข้อมูล มาบอกผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีหลายขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องกำหนดขั้นตอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ระดับชั้น สาระวิชา ตลอดจนเนื้อหาในการเรียนแต่ละครั้ง

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ PBL ได้แก่

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง
2. การเรียนรู้เกิดจากกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก
3. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ให้คำแนะนำ
4. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
5. ปัญหาที่ใช้มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจนปัญหาหนึ่งอาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ หรือแก้ไขปัญหาก็ได้หลายทาง
6. ผู้เรียนแก้ไขปัญหาด้วยการแสวงหาความรู้ใหม่ๆด้วยตนเอง
7. ประเมินผลจากสถานการณ์จริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ

ประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ได้แก่

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในเรื่องข้อมูลข่าวสารในโลกปัจจุบัน
2. เสริมสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากรของผู้เรียนได้ดีขึ้น
3. ส่งเสริมการสะสมการเรียนรู้ และการคงรักษาข้อมูลใหม่ไว้ได้ดีขึ้น
4. เมื่อใช้ในการแก้ปัญหของสหสาขาวิชา ทำให้สนับสนุนความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
5. ช่วยให้เกิดการตัดสินใจแบบองค์รวมหรือแบบสหสาขาวิชาสำหรับปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครู ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 15 โรงเรียน ดังนี้

กลุ่มโรงเรียนบ้านขอ ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนบ้านป่าเหว
- 2) โรงเรียนบ้านทุ่งสะแก
- 3) โรงเรียนบ้านม่วง

กลุ่มโรงเรียนแจ้ซ้อน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา
- 2) โรงเรียนบ้านสบดี
- 3) โรงเรียนแม่แจ่ม

กลุ่มโรงเรียนเมืองปาน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนบ้านน้ำจ่า
- 2) โรงเรียนบ้านแพะ
- 3) โรงเรียนบ้านดอนแก้ว

กลุ่มโรงเรียนหัวเมือง ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนบ้านไร่
- 2) โรงเรียนบ้านขาม
- 3) โรงเรียนบ้านกล้วย

กลุ่มโรงเรียนทุ่งกว้าว ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนอนุบาลเมืองปาน
- 2) โรงเรียนปลายนาวิทยา
- 3) โรงเรียนบ้านทุ่งจี๋

ตลอดจน กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย คณะผู้วิจัย (คณาจารย์ สังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูต้นแบบด้านการสอน ภาษาไทย และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายของรูปแบบ แนวทาง กลยุทธ์ในการพัฒนา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานของ เครือข่าย
2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ
3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ รูปแบบในพัฒนาพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โดยคณะผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์
4. ดำเนินการเชิญครูต้นแบบมาร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Knowledge Management) เพื่อถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 และรูปแบบในพัฒนา พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ
5. นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาสังเคราะห์ประมวลจัดทำองค์ความรู้ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 และ ดำเนินการร่างรูปแบบการพัฒนาพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่าย บูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางต่อไป

แหล่งข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย

1. เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนา ศักยภาพการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การดำเนินงานโดยเครือข่ายบูรณาการ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ เพื่อประกอบการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการ พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ
3. ครูแกนนำที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและ เหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 รวมถึงรูปแบบที่เหมาะสมในพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบบันทึกถอดองค์ความรู้จากการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 1ฉบับ ในการถอดบทเรียนของครูต้นแบบ

ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณา การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จากการสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครู แกนนำ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะผู้วิจัยได้เชิญมาวิพากษ์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีทั้งสิ้น 3 ท่าน ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์ นิโบล นิมกิงรัตน์
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม
- 3) อาจารย์ ดร. สุชิน เพ็ชรภัย

2. นำร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้ เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่สร้างขึ้นให้ครูและ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมเป็นเครือข่ายในการวิจัย และศึกษานิเทศก์ร่วมพิจารณา โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจ ชี้แจงเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานและ ประชุมระดมสมองเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพิจารณาทบทวนร่างรูปแบบฯ เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน ก่อนนำรูปแบบไปดำเนินงานต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมืองปาน จังหวัดลำปาง และศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ที่ร่วมพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสะท้อนการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 1 ฉบับ

ขั้นที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยทำความเข้าใจ ชี้แจง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ ในดำเนินการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมืองปาน จังหวัดลำปาง ร่วมกัน ระหว่างคณะผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และครูแกนนำ

2. ทดลองใช้รูปแบบทดลองภาคเรียนที่ 1/2557 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู ที่เป็นเป้าหมายเครือข่ายในเรื่องจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามกลุ่มสาระของครูผู้สอน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับทำผลงานทางวิชาการ

2.2 ครูนำเทคนิค วิธีการและองค์ความรู้ที่ได้รับไปดำเนินการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.3 คณะผู้วิจัยติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้กระบวนการนิเทศติดตามผลแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการพัฒนาโดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่ นิเทศ ติดตาม ให้อาสาแนะ ประเมินนวัตกรรม แผนงาน กิจกรรม สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งการนิเทศจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ อาทิ

2.3.1 การเรียนรู้ในโรงเรียน (Learning in School) เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกลุ่มไม่เป็นทางการ กลุ่มแก้ปัญหา การเล่าเรื่อง การจัดเสนอผลงาน ประชุมวิชาการ นิทรรศการ Teacher Show / Student Show เป็นต้น นอกจากนั้น

จะจัดกิจกรรมประเภทการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ การวิจัยชั้นเรียน วิธีการเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนโค้ชเพื่อนโดยครูแกนนำเข้าร่วม

2.3.2 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกโรงเรียน โดยเครือข่ายการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ โดยการสร้างความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (คณาจารย์ คณะวิจัยและนักศึกษา) และศึกษานิเทศก์ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งการเยี่ยมครู ผู้บริหารในโรงเรียน และติดต่อให้คำแนะนำโดยใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อใช้เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกัน เช่น Facebook / Web Board เป็นต้น

2.4 ประเมินผลความสำเร็จของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน สรุปบทเรียน และจัดทำข้อเสนอแนะ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ครูแกนนำ และศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ที่ร่วมพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกการสนทนากลุ่มสรุปบทเรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 1 ฉบับ และแบบบันทึกการเขียนสะท้อนความคิดของครู จำนวน 1 ฉบับ

ตารางแสดงวิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์

คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ช่วงเวลา	กิจกรรม	วิธีดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
มกราคม – มีนาคม 2557	วิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป้าหมายของรูปแบบแนวทาง กลยุทธ์ในการพัฒนา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานของเครือข่าย 2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเว็บไซต์ต่างๆ 3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และรูปแบบในพัฒนาพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โดยคณะผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์ 4. ดำเนินการเชิญครูต้นแบบมาร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Knowledge Management) เพื่อถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 และรูปแบบในพัฒนาพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ	ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของครูภาษาไทย
โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ช่วงเวลา	กิจกรรม	วิธีดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
เมษายน – มิถุนายน 2557	พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	1. ดำเนินการร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประกอบการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูแกนนำ 2. นำร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่สร้างขึ้นให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมเป็นเครือข่าย ในการวิจัย และศึกษานิเทศก์ร่วมพิจารณา โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจ ชี้แจงเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานและประชุมระดมสมองเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพิจารณาทบทวนร่างรูปแบบฯ เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันก่อนนำรูปแบบไปดำเนินงานต่อไป	ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ระยะที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางไปใช้สำหรับครูภาษาไทย

ช่วงเวลา	กิจกรรม	วิธีดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
กรกฎาคม – ตุลาคม 2557	นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ไปใช้	1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้ง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนวิธีการ ในดำเนินการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ร่วมกันระหว่าง คณะผู้วิจัย นักศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และครูแกนนำ 2. ทดลองใช้รูปแบบตลอดภาคเรียนที่ 1/2557 โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 2.1 คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ แก่ครู ที่เป็นเป้าหมายเครือข่ายในเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามกลุ่มสาระของครูผู้สอน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับท้าวิจัยในชั้นเรียน 2.2 ครูนำเอาเทคนิค วิธีการและองค์ความรู้ที่ได้รับไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 2 2.3 คณะผู้วิจัยติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้กระบวนการนิเทศ ติดตามผลแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้เกิด	ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

		บรรยากาศที่ดีในการพัฒนาโดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่ นิเทศ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงนวัตกรรม แผนงาน กิจกรรม สื่อ และเครื่องมือต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งการนิเทศจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ อาทิ - การเรียนรู้ในโรงเรียน (Learning in School) เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกลุ่มไม่เป็นทางการ กลุ่มแก้ปัญหา การเล่าเรื่อง การจัดเสนอผลงาน ประชุมวิชาการ นิทรรศการ Teacher Show/Student Show เป็นต้น นอกจากนั้นจะจัดกิจกรรมประเภทการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ การวิจัยชั้นเรียน วิธีการเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนโค้ชเพื่อนโดยครูแกนนำเข้าร่วม - การใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกโรงเรียน โดยเครือข่ายการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ โดยการสร้างความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (คณาจารย์ คณะวิจัยและนักศึกษา) และศึกษานิเทศก์ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งการเยี่ยมครู ผู้บริหารในโรงเรียนและติดต่อให้คำแนะนำโดยใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อใช้เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกัน เช่น Facebook / Web Board เป็นต้น 2.4 ประเมินผลความสำเร็จของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน สรุปบทเรียน และจัดทำข้อเสนอแนะ	
--	--	---	--

ระยะที่ 4 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องข้อมูล และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการได้รับผลสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลการวิจัยและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ช่วงเวลา	กิจกรรม	วิธีดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
พฤศจิกายน – ธันวาคม 2557	การให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	1.จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคืนข้อมูลผลการดำเนินการวิจัยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ 2.ดำเนินการจัดทำวิจัยฉบับสมบูรณ์	1.ได้ผลสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลการวิจัย 2.ได้รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปผลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มสรุปบทเรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้จัดทำแบบบันทึกการเขียนสะท้อนความคิดของครูผู้สอน โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย ในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ซึ่งแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปผลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มสรุปบทเรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ผลการสรุป ดังนี้

การจัดกิจกรรมในระยะเวลา 3 เดือนแรก (ตั้งแต่ มกราคม 2557 ถึง มีนาคม 2557) คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 มาเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยของครูที่สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พร้อมทั้งได้สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับประถมศึกษา โดยคณะผู้วิจัยได้เชิญครูผู้เชี่ยวชาญการสอนในกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ครูจันทร์จิรา ตูลาสืบ ครูบัวจันทร์ บุญสม และครูประทุม สันชมพู มาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละประเด็นสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการเตรียมการสอน** สรุปได้คือ ผู้สอนควรทำความเข้าใจหลักสูตร ตัวชี้วัดและเนื้อหาวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน ภูมิหลังของนักเรียน และจัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสม จากนั้นจึงวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และบริบทของผู้เรียน ส่วนผู้เรียนควรทบทวนความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปแล้วเพื่อจะได้นำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จะเรียนต่อไป และมีการเตรียมความพร้อมมีการตื่นตัวที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ

2. **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของบทเรียนเช่น การลงมือปฏิบัติ การสาธิต การจำลองสถานการณ์ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ กระบวนการกลุ่ม การทำโครงงานและการโต้วาที เป็นต้น นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของเนื้อหาและบริบทของผู้เรียนเช่น หนังสือภาพสามมิติ บัตรคำ นิทาน สื่อลอยตัว เพลง เกมและ สื่อ ICT การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานการเรียนรู้ของตนเองด้วยวิธีการอันหลากหลายโดยมีผู้สอนคอยเติมเต็มความรู้ให้สมบูรณ์

3. **เทคนิคการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** ควรมีการวัดและประเมินผลทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์นั้นผู้สอนควรใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเช่น การใช้แบบสังเกต แบบประเมินการปฏิบัติการ แบบประเมินชิ้นงาน แบบทดสอบและแบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

ในด้านคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่าครูผู้สอนนั้นเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม (Developmental Partnership) ของผู้เรียน ซึ่งครูต้องทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ข้อมูลต่างๆ ทั้งนี้ ครูควรมีความพร้อมที่จะแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียน มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดเชิงบวก มีความอดทนและความรับผิดชอบ มีจริยธรรม มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มุ่งมั่นไม่หยุดยั้งในการเรียนรู้ เนื่องจากความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่เครื่องมือแต่อยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง

ส่วนคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นสรุปได้ว่าผู้เรียนควรมีทักษะชีวิต มีความพยายามที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนดีมีคุณธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความรับผิดชอบมีทักษะในการสื่อสารดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สารสนเทศ มีความพร้อมในการเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดจากการเรียนรู้สู่การปฏิบัตินอกห้องเรียน มีความคิดสร้างสรรค์สามารถช่วยเหลือตนเองได้ทุกด้าน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

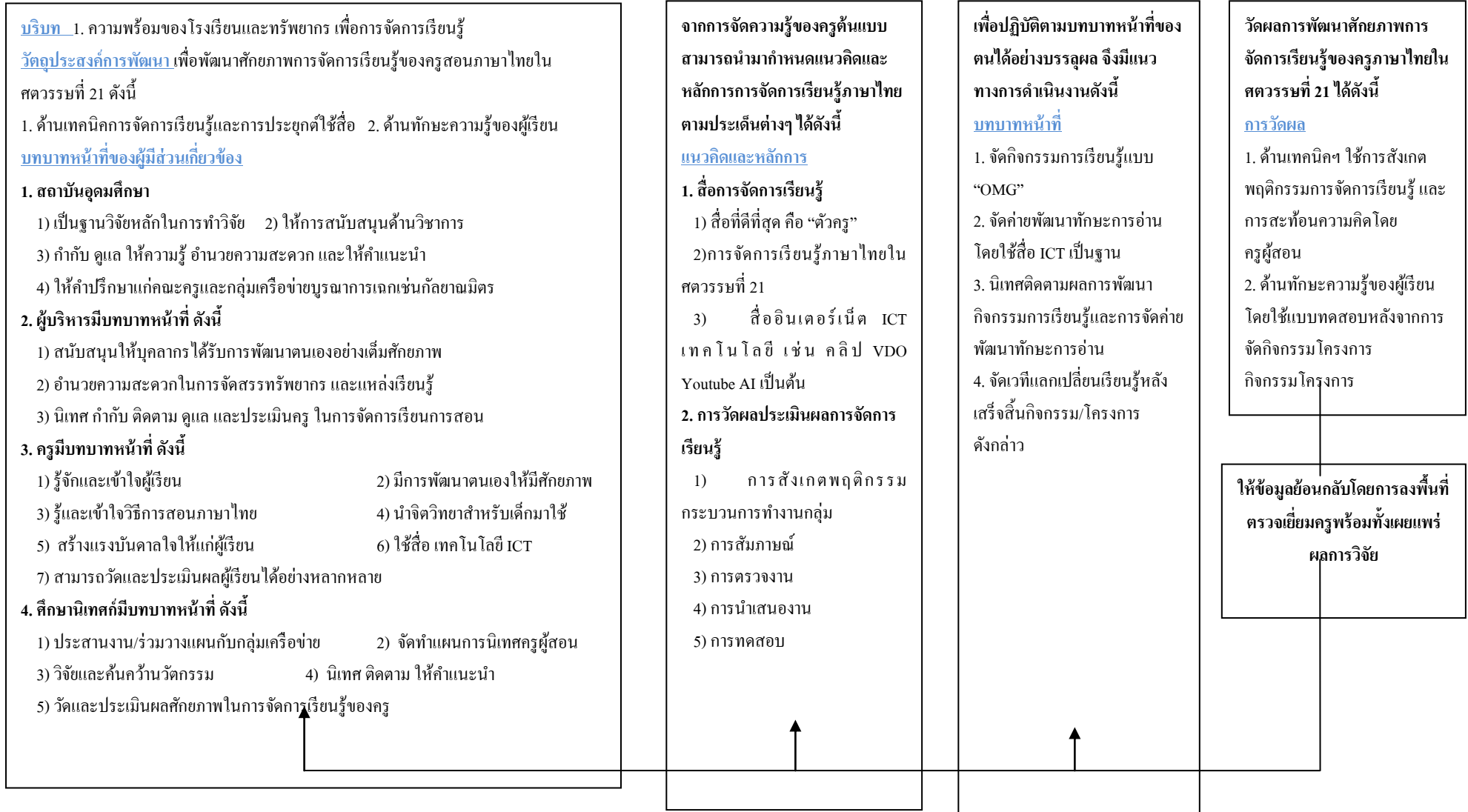
รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

INPUT

DEVELOPMENT

IMPLEMENTATION

OUTPUT

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ในระยะที่ 2 (ระหว่าง เดือนเมษายน – มิถุนายน 2557) หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมในระยะที่ 1 คือ การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ครูผู้สอน และคณะนักวิจัยได้นำแนวทางข้อคิดเห็นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

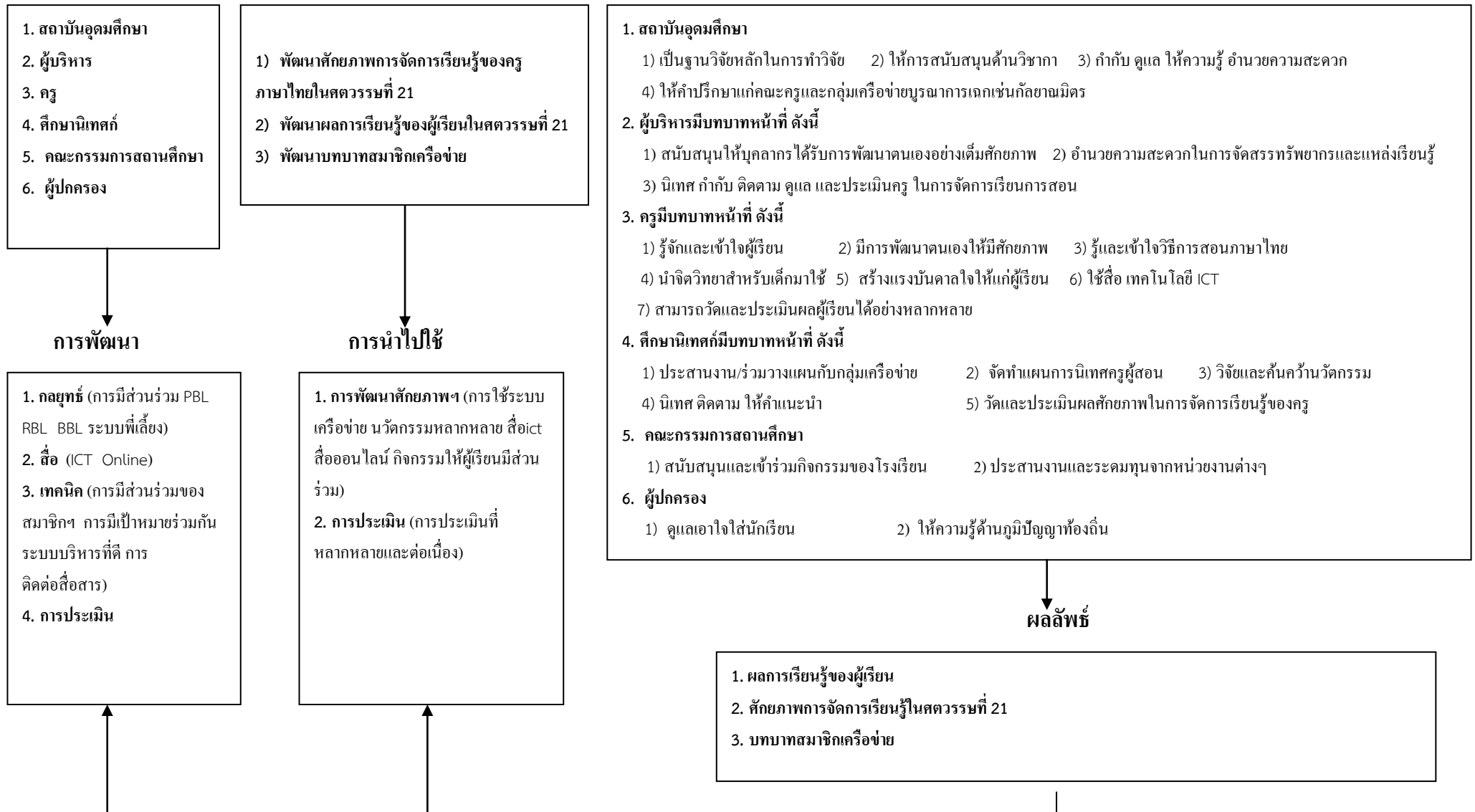
จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยสามารถสรุปรายละเอียดจากการจัดกิจกรรม เพื่อจัดทำเป็นตารางรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

สมาชิกเครือข่าย

วัตถุประสงค์

บทบาทสมาชิก

จากตาราง IDIO Model หรือ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนเครือข่าย ในเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ไม่เพียงเท่านั้น ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในยุคศตวรรษที่ 21 และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของ สมาชิกเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จึงมีความประสงค์ที่จะ ต่อ ยอดการพัฒนาศักยภาพครูด้วยการเสนอโครงการ “การพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายตำบลเมือง ปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” ทั้งนี้ มีองค์ประกอบ ทั้งสิ้น 4 ด้าน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญใน การขับเคลื่อนให้กระบวนการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมี ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. I (Input) หมายถึง ปัจจัยตั้งต้นที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายบูรณาการ โดยมุ่งเน้นการมีทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง รวมทั้ง ความพร้อมในการเข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของ สมาชิกในกลุ่มเครือข่ายซึ่งสามารถประเมินความพร้อมได้จากการจัดประชุม พูดคุย และสร้างความเชื่อมั่น ในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

1.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของสมาชิกเครือข่าย

1.2 บทบาทของสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่ม เครือข่ายบูรณาการที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในเขต อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ทั้งสิ้น 4 กลุ่มเครือข่ายซึ่งแต่ละเครือข่ายจะมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.2.1 สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มี บทบาท ดังต่อไปนี้

- เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นฐานวิจัยหลักในการทำวิจัย
- ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทั้งข้อมูล ข่าวสาร รูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนบุคลากรผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ

- กำกับ ดูแล ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ตลอดจน อำนวยความสะดวกในการจัดการองค์ความรู้ (KM) ตลอดจน เอื้อเพื่อทรัพยากรทาง การเรียนรู้ต่างๆ และให้คำแนะนำเสมือนพี่เลี้ยง (Coaching)

- ให้คำปรึกษาแก่คณะครูและกลุ่มเครือข่ายบูรณาการเชิงเช่นกัลยาณมิตร

- ติดต่อและประสานงานร่วมกันกับเครือข่ายในกลุ่มต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

1.2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ เป็นสมาชิกเครือข่ายบูรณาการ มีบทบาท ดังต่อไปนี้

- สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

- อำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้เหล่านั้นในการพัฒนาตนเอง

- นิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินครู ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21

1.2.3 ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีบทบาท คือ

- วิเคราะห์สภาพปัญหา และบริบทที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

- วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

- มีความตั้งใจ พยายาม และมุ่งมั่น ในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

- รู้และเข้าใจวิธีการสอนภาษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างลึกซึ้ง

- สามารถถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนเองสู่ผู้เรียน

- อำนวยความสะดวก สนับสนุน และช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสร้างสรรค์และเต็มศักยภาพ

- มีวิธีการสอนที่มุ่งส่งเสริมกระบวนการคิด

- นำหลักการจิตวิทยาสำหรับเด็กมาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน

- มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- มีความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย

1.2.4 ศึกษา นิเทศก์ มีบทบาท คือ

- ประสานงานและร่วมวางแผนกับกลุ่มเครือข่าย

- จัดทำแผนการนิเทศติดตามครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- วิจัยและค้นคว้านวัตกรรม ที่อำนวยความสะดวกต่อการศึกษา

- นิเทศ ติดตาม กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเชื่อมโยงหลักการนิเทศ การศึกษาทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ในลักษณะบูรณาการให้เกิดความเหมาะสมสำหรับการนิเทศครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21

- วัดและประเมินผลศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู

2. D (Development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย โดยมีกลยุทธ์เป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยมีการตัดสินใจวางแผนอย่างมีระบบ มีทิศทาง มีการกระบวน การทำงานที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนาทักษะหรือความสามารถของสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายบูรณาการ โดยมีวิธีดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์

วิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น อาจใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) วิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Learning) ระบบพี่เลี้ยง (Peer Coaching) การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) หรือบูรณาการการทำงานเป็นทีม

2.2 สื่อและนวัตกรรม

การนำสื่อการเรียนรู้ หรือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสู่กระบวนการเรียนรู้เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาบูรณาการในการเรียนการสอน ให้เกิดรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ขยายเป็นเครือข่ายทั่วประเทศ

ซึ่งสื่อและนวัตกรรมที่จะใช้ในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น จะใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของวัสดุ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ และสื่อสารสนเทศ (ICT) คลิปวิดีโอต่างๆ เป็นต้น

2.3 เทคนิค/วิธีการ

เทคนิคและวิธีการในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางที่เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายมีเทคนิควิธีการดำเนินการ ดังนี้

- เป้าหมายร่วมกัน โดยสมาชิกเครือข่ายมีเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันและเป้าหมายนั้น มีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้

- ความจริงใจในการบูรณาการ โดยสมาชิกเครือข่ายเข้ามามีความจริงใจในการทำงานร่วมกันในรูปแบบผลงานเชิงบูรณาการทุกฝ่ายร่วมกัน โดยเห็นประโยชน์ร่วมกันตามเป้าหมายของเครือข่าย

- การบริหารจัดการ ใช้การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเครือข่ายบนพื้นฐานการให้เกียรติ ขอมรับความคิดเห็นของกันละกัน

- การติดต่อสื่อสาร สมาชิกเครือข่ายสามารถติดต่อ ประสานงานถึงกันได้หลากหลายช่องทาง ทั้งการติดต่อโดยตรง การใช้เทคโนโลยีต่างๆ อาทิ วิทยุสนั คลิป ยูทูป และสื่ออินเทอร์เน็ตหรือ อินทราเน็ต เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

2.4 การวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การประเมินทักษะการพูด การนำเสนองาน หรือการรายงานตนเอง เป็นต้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ

3. I (Implementation) หมายถึง การดำเนินงานในการนำรูปแบบพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวิธีการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ครูผู้สอน

เป็นผู้เปิดใจผู้เรียนโดยการใช้สื่อหรือนวัตกรรมเข้ามาช่วย สังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา ภายใต้วามดูแลและให้คำแนะนำจากผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์

- ครูผู้สอนร่วมกับคณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ร่วมกันวางแผนหาสื่อ/นวัตกรรมที่หลากหลาย หรือกิจกรรม เทคนิควิธีการแบบใหม่มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้นวัตกรรม กิจกรรม เทคนิควิธีการ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- ครูผู้สอนนำสื่อ/นวัตกรรม กิจกรรม หรือเทคนิควิธีการที่ได้ไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- ทุกฝ่ายร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ นำเสนอผลการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

- ระบบติดตามและประเมินผล มีการติดตามการใช้รูปแบบพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้เครือข่ายบูรณาการฯ อย่างต่อเนื่องและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย

- มีการดำเนินการวิจัยพัฒนานวัตกรรม กิจกรรม เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. O (Output) หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาศักยภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในกลุ่มเครือข่ายบูรณาการ โดยพิจารณาจาก

- ความสามารถในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของสมาชิกเครือข่าย โดยใช้แบบบันทึกการเขียนสะท้อนความคิดของครูผู้สอนหลังจากการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ได้รับการประเมินศักยภาพจากผู้อำนวยการหรือศึกษานิเทศก์
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการประเมินที่หลากหลายของครู

ทั้งนี้ จากร่างรูปแบบของกระบวนการ IDIO Model ดังกล่าว หากพบว่าเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการ ครูผู้สอนในฐานะสมาชิกเครือข่ายสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้ด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การเขียนสะท้อนความคิด หรือการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจัดการองค์ความรู้ (KM) เพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไปได้อีกด้วย

ในระยะที่ 3 ระหว่าง เดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน 2557 หลังจากทีคณะวิจัยได้นำแนวทางข้อคิดเห็นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 แล้ว ทางคณะวิจัยได้ดำเนินการงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ศึกษาพื้นที่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนสาระวิชาภาษาไทย เพื่อนัดหมายจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการพบปะเพื่อหารือเกี่ยวกับกำหนดการจัดงาน พบว่า การจัดกิจกรรมดังกล่าวกำหนดให้จัดขึ้นในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2557 ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยสมาชิกเครือข่ายบูรณาการ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา (สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในฐานะคณะผู้วิจัย) ศึกษาพื้นที่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ประเด็นแลกเปลี่ยน

คณะครู

กิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นแนวทางให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนของตนเองได้

- 1) คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- 2) บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 - การเตรียมการสอน (ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน)
 - การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
 - ขั้นนำ (การวิเคราะห์ผู้เรียน การทบทวนความรู้เดิม ฯลฯ)
 - ขั้นสอน (กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการสอน สื่อ นวัตกรรม ฯลฯ)
 - ขั้นสรุป
 - การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ประเด็นแลกเปลี่ยน

คณะครู ผู้บริหาร โรงเรียน ศึกษานิเทศก์

- 1) รูปแบบ/แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้เครือข่ายบูรณาการ
- 2) แผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเครือข่ายมีส่วนร่วมแต่ละกลุ่มสาระ (ธันวาคม 2557 – มีนาคม 2558)
- 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อครูที่อาจทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่บรรลุผล
- 2) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู (ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ เพื่อนครู สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน ฯลฯ)

3) แผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดย
เครือข่ายมีส่วนร่วม (ธันวาคม 2557 – มีนาคม 2558)

จากผลการจัดกิจกรรมในวันและเวลาดังกล่าวปรากฏว่า มีครูผู้ให้ความสนใจที่จะร่วมพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย พัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาบทบาทสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งสิ้น 61 คน ซึ่งจากการแลกเปลี่ยนกันตามประเด็นหัวข้อต่างๆ และสามารถสรุปผลจากการจัดกิจกรรมได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียน เช่น มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออกในด้านที่เหมาะสม ขยัน อดทน มีวินัย

คุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เช่น หมั่นเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตือรือร้น สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

คุณลักษณะด้านทักษะด้านภาษาไทย เช่น รักความเป็นไทย ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีคุณธรรม มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ

2. บทบาทของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

ด้านความเป็นครู เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นกัลยาณมิตร

ด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น มีเทคนิคที่ทันสมัย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนแบบมีส่วนร่วม

ด้านการใช้สื่อ ได้แก่ นำสื่อ ICT มาประกอบการสอน และมุ่งเน้น การใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนหรือเนื้อหา

๕

3. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเตรียมตนเอง เช่น ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ศึกษาหลักสูตรการศึกษา วิเคราะห์ตัวชี้วัด จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนสอน

การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เตรียมอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเตรียมเอกสาร ใช้กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีใช้เทคนิค/วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การสอนแบบ PBL หรือ BBL

- Ž 4. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู
- Ž มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อบรมสื่อและเทคนิคการสอน ส่งนศ.ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปปฏิบัติงานในสถานศึกษา เขตอำเภอเมืองปาน
- Ž ครูในกลุ่มเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูแกนนำ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ นิเทศติดตาม สอนแทนครูที่ติดภารกิจ ส่งเสริมให้ครูทำผลงาน
ศึกษานิเทศก์ แนะนำด้านหลักสูตร เทคนิค และแหล่งเรียนรู้
คณะกรรมการสถานศึกษา สนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ประสานงานและระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ
ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่นักเรียน ให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปผลการบันทึกแบบเขียนสะท้อนความคิดของครูผู้สอนในประเด็นต่างๆ จากการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ผลการสรุป ดังนี้

หลังจากที่มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกเครือข่าย พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะให้สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยมุ่งเน้นการฝึกอบรมให้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านเทคนิคการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอน

ฉะนั้น คณะผู้วิจัย (สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) จึงได้จัดกิจกรรมอบรม ในหัวข้อ “การพัฒนาหนังสือเล่มเล็กโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” ขึ้น เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2557 ณ ห้องประชุมทองกวาว ชั้น 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และฝึกอบรมความรู้ด้านการสร้างและใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอนภาษาไทย

ทั้งนี้ จากการจัดกิจกรรม พบว่า มีครูภาษาไทย ที่สอนในระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และภายหลังจากการจัดกิจกรรมแล้ว คณะผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเขียนสะท้อนความคิด จำนวน 3 หัวข้อ ซึ่งสามารถสังเคราะห์ประเด็นได้ดังนี้

1. ความคาดหวังจากการอบรม จากหัวข้อดังกล่าว พบว่า คณะครูส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าจะได้รับเทคนิค วิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้รับแนวทางในการใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่ทันสมัยประกอบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสมาชิกเครือข่าย คาดหวังว่าจะจะได้เรียนรู้/รับทราบบทบาทของสมาชิกเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจกรรมในครั้งนี้

2. ความรู้หรือทักษะที่เพิ่มขึ้นหลังจากเข้ารับการอบรม พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสตอรี่ไลน์ (Story Line Method) เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีทักษะในการใช้งาน คอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ตโฟนมากยิ่งขึ้น

3. การประยุกต์ใช้ความรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ตลอดจนบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนวิชาอื่น และครูบางส่วนจะนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อให้เพื่อนครูคนอื่นรับทราบและปฏิบัติตาม

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่มีความสนใจในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบภาษาไทย ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง จากนั้นได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจกับครูผู้สอนภาษาไทย ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ที่ประจำโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ครูผู้สอนภาษาไทย คณะผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และคณะผู้วิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ทั้งนี้ จากการวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยภายใต้แผนงานหนึ่งคณะ หนึ่งโมเดล เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน

จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ของเขตพื้นที่ประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มสรุปบทเรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ แบบบันทึกการเขียนสะท้อนความคิดของครูผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในด้านของบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นองค์ความรู้ที่ได้เกิดจากการ วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ต่างๆ รวมทั้งการ ดำเนินการเชิญครูต้นแบบด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มาร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อถอดบทเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับในศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ที่ได้รับคือ ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แทนการบอกความรู้ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ รวมถึงครูต้องเลือกใช้เทคนิคการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ปรากฏภายหลังจากการวิจัย พบว่า เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการมีบทบาทและมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่าย บุคลากรของครูประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ดีขึ้น ตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของครูได้ทางหนึ่งด้วย

อาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ฉบับนี้ มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ทุกประการ

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และยังมีวัตถุประสงค์ในการ

วิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่มีความสนใจในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบภาษาไทย ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง จากนั้นได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจกับครูผู้สอนภาษาไทย ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ที่ประจำโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ครูผู้สอนภาษาไทย คณะผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และคณะผู้วิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อกำหนด บทบาทของสมาชิกเครือข่ายบุคลากร และกำหนด รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง รวมทั้ง ประเมินผลการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ให้แก่ผู้เรียน

ผลการอภิปรายวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการแรก คือ เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

จากการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่าย บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมจากเว็บไซต์ต่างๆ รวมทั้งการดำเนินการเชิญครูต้นแบบด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มาร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อถอดบทเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับ ครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21

ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมร่วมกันนั้น เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีทักษะหรือความสามารถทางด้านภาษา (บางตำราเรียกทักษะทางการสื่อสาร) ตลอดจน การมีความสามารถในการใช้สื่อสารสนเทศได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งคณะครูที่ได้ร่วมกำหนดและสร้างองค์ความรู้ในครั้งนี้ ต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “การสร้างองค์ความรู้ใดๆ ก็ตาม พึ่งคำนึงถึงความสอดคล้องของสภาพบริบทของครูภาษาไทยที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาเขตอำเภอเมืองปานเป็นสำคัญ” นั่นหมายความว่า คณะครูส่วน

ใหญ่เข้าใจและเข้าถึงสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดบางประการ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผลการอภิปรายวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากการวิจัยในครั้งนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งรูปแบบ (Model) ที่ได้รับการพัฒนาหลังจากการสร้างองค์ความรู้ นั้น พบว่า เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการมีบทบาทและมี ส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ทั้งจากคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษา จนอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ ดังกล่าวเป็นรูปแบบบูรณาการในระดับเครือข่ายทางการศึกษาเลยทีเดียว

ซึ่งในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง และคณะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 62 คน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้เครือข่ายประกอบด้วย คณาจารย์จากสาขาวิชา ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และผู้ปกครอง มามีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการ เรียนรู้ของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษา (สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) มีบทบาทใน การเป็นฐานวิจัยหลักในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาในครั้งนี้ ตลอดจน สนับสนุนด้านวิชาการ กำกับ ดูแล ให้ความรู้ อำนาจความสะดวก ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ครูและกลุ่มเครือข่ายบูรณาการ ด้านวิชาการ รวมทั้งการ จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงเช่นกัลยาณมิตร

ส่วนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นสมาชิกเครือข่ายบูรณาการ ควรมีบทบาท ในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูภาษาไทย เพื่อให้ครูภาษาไทยของโรงเรียนประถมศึกษาเขตอำเภอ เมืองปาน สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้ โดยการสนับสนุนให้ครูและ บุคลากรเข้ารับการอบรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ ทั้งในด้านการทำผลงานทางวิชาการ หรือเข้ารับการศึกษาค้นคว้าในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ผู้บริหาร สถานศึกษาพึงอำนวยความสะดวกในการจัดสรรทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ คณะครูส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้บริหารหรือผู้บริหาร พึง เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจน มีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ ตลอดจน มีบทบาทในการนิเทศ ติดตาม ดูแล และประเมินการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

ไม่เพียงเท่านั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะ และบทบาทของครูผู้สอนภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 ว่า ครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ควรมีบทบาทในการ

จัดการเรียนรู้ โดยมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ มีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอน ทุกครั้ง ทั้งทางด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทในการดูแลควบคุมชั้นเรียน รู้และเข้าใจวิธีการสอนภาษาไทยและสามารถใช้เทคนิคการสอนได้อย่างหลากหลาย สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ใช้หลักจิตวิทยาเป็นองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจน สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย

นอกจากนี้ ครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการจัดเตรียมสื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคล่องแคล่ว

ผลจากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ มีความประสงค์ให้ศึกษานิเทศก์มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 โดยทำหน้าที่ประสานงานหรือร่วมวางแผนกับกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จัดทำแผนการนิเทศครูผู้สอน มีการวิจัยหรือค้นคว้าแสวงหานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังต้องมีบทบาทในการนิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนรู้แก่ครูผู้สอน รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้

คณะกรรมการสถานศึกษา นับเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่ง ที่สมาชิกทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการเข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเมืองปาน โดยคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ตลอดจน เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อน ประสานงาน และระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนด้านการศึกษาของทางโรงเรียน

สมาชิกที่ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกเครือข่ายบูรณาการ โดยพยายามสร้างการรับรู้ให้ผู้ปกครองของนักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ตลอดจนควรให้ความรู้หรือถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียนเสมือนปราชญ์ท้องถิ่นคนหนึ่ง ซึ่งจะประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา รากเหง้าของตนเองให้แก่ผู้เรียน

ไม่เพียงเท่านั้น จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย ยังพบว่า สมาชิกทุกคน ล้วนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างสูงที่สุด โดยสังเกตได้จากการเขียนข้อความ ที่ระลึกถึงบุคคลที่ภาคส่วนซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งปรากฏการณดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของทุกคนที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน กล่าวคือ เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้พัฒนาพวกเขาเหล่านั้นให้ได้รับทักษะและความรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ส่วนสมาชิกเครือข่ายเปรียบเสมือนเพื่อนเฟื่องที่ช่วยขับเคลื่อนให้กลไกการพัฒนาผู้เรียนหมุนไป ซึ่งภายหลังจากการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้ทางสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (ในฐานะผู้วิจัย) มีบทบาทในการเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของการจัดอบรม ซึ่งจากการหยังเสียงประชานิยมไปได้นั้น พบว่า ครูผู้สอนภาษาไทย โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ให้ความสนใจเนื้อหาด้านเทคนิคการสอนภาษาไทย และการ นำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

อาจกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ทำให้ทราบบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูเท่านั้น หากแต่นำมาซึ่งการประสานสัมพันธ์อันดีภายในชุมชน และเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยในฐานะสมาชิกเครือข่ายบูรณาการกลุ่มหนึ่ง จึงได้จัดอบรมในหัวข้อ “การพัฒนาหนังสือเล่มเล็ก โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” ขึ้น เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2557 ณ ห้องประชุมทองกวาว ชั้น 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดย รูปแบบการอบรม จะเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งช่วงเช้าจะเป็นการบรรยายในหัวข้อการเขียนสตอรี่บอร์ด โดยใช้เทคนิคสตอรี่ไลน์ (บรรยายโดย อาจารย์ดำรง นิพัทธ์สานต์ ประธานสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์) ส่วนช่วงสายและช่วงบ่ายเป็นการบรรยายเกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพในมุมต่างๆ และนำมาใส่กรอบเพื่อจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก (บรรยายโดย อาจารย์สมชาย เมืองมูล) ซึ่งจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ มีครูผู้สอนภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งสิ้น 61 ราย เป็นครูผู้หญิงมากกว่าครูผู้ชาย ทั้งนี้ ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้ให้คณะครูที่ผ่านการอบรมเขียนสะท้อนความคิดเห็น ในประเด็น ต่างๆ ดังนี้

- 1) สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการอบรมครั้งนี้ คืออะไร
- 2) ท่านได้รับความรู้หรือมีทักษะเพิ่มขึ้น จากการอบรมในครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร
- 3) ท่านสามารถนำความรู้หรือทักษะจากการอบรมในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง

จากการพิจารณาคำถามที่ปรากฏในแบบเขียนสะท้อนความคิดเห็น พบว่า ในประเด็นแรกนั้น คณะครูผู้เข้ารับการอบรมตอบในภาพรวมว่า มีความคาดหวังว่าจะได้รับความรู้เกี่ยวกับ เทคนิคหรือวิธีการสอนใหม่ๆ จากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง บางส่วนตอบว่าคาดหวังว่าจะได้รับเทคนิคด้านการจัดทำสื่อการเรียนรู เป็นต้น

ประเด็นถัดมา ผู้เข้ารับการอบรมตอบว่า ได้รับความรู้เกี่ยวกับการออกแบบสื่อ การวางโครงเรื่องในการทำหนังสือเล่มเล็ก มีทักษะในการถ่ายภาพให้สวยงามยิ่งขึ้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แสงประกอบการถ่ายภาพ ตลอดจนมีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีหลากหลายประเภทมากยิ่งขึ้น

ประเด็นสุดท้าย ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ตอบว่าจะนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา บางส่วนตอบว่าอาจนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีส่วนหนึ่งที่ตอบว่าจะนำความรู้ที่ได้รับ เช่น เรื่องเทคนิคการถ่ายภาพ ไปเผยแพร่ต่อให้เพื่อนครูที่ไม่มีโอกาสมาเข้ารับการอบรมในวันนั้น

อาจกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมอบรม หัวข้อ “การพัฒนาหนังสือเล่มเล็กโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” นั้น ไม่เพียงแต่เป็นการความรู้ให้สมาชิกเครือข่ายเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตน แต่เพียงเท่านั้น หากแต่เป็นการสร้างเครื่องมือที่ช่วยให้ครูผู้สอนเกิดแนวทางการพัฒนาที่ต่อยอดไปอย่างไม่สิ้นสุด

ผลการอภิปรายวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

งานวิจัยฉบับนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ประการสุดท้าย คือ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทย โดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นการศึกษาผลการดำเนินงานภายหลังจากที่ใช้รูปแบบฯ แล้ว พบว่า ภายหลังจากที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้รับการอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนภาษาไทย และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านการอบรม ในหัวข้อ “การพัฒนาหนังสือเล่มเล็กโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” แล้ว ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ดียิ่งขึ้น มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมสื่อประกอบการสอน และวางแผนการวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ตลอดจนบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมหรือ พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยไม่ลืมรากเหง้าหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน

ไม่เพียงเท่านั้น ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยบางท่านยังมีแนวคิดที่จะต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับ ตลอดจนกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับกลุ่มเครือข่ายบูรณาการ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และมีครูบางท่านสนใจที่จะนำความรู้และเทคนิคการใช้สื่อดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ เพื่อใช้ประกอบการประเมินผลงานเลื่อนระดับวิทยฐานะของตน ตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของครูได้ทางหนึ่งด้วย

จากการวิจัยในครั้งนี้ นับว่าการ ใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางนั้น สามารถส่งเสริมและพัฒนาบทบาทสมาชิกเครือข่ายบูรณาการให้มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองปานได้อย่างเป็นระบบ และยังส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้สอนภาษาไทยมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างน่าพอใจ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2555). ความสามารถด้านภาษา(Literacy).[ออนไลน์].
กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา. แหล่งที่มา: <http://bet.obec.go.th/index/nt55>. [9
พฤศจิกายน 2556]
- จุติมา เมทินีธ. (2552). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน “จิตตปัญญาศึกษา: ทางเลือกใหม่ของ
การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 4123506 กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ.” คณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สวิง หน่อแก้ว. (2548). การใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน
สะท้อนความคิดของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย. การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2551.
- เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Education in
the New Paradigm: Research-based Learning). *Executive Journal* 31(3)
กรกฎาคม– กันยายน 2554, หน้า 26-30.
- Partnership for 21st Century Skills. **Framework for 21st Century Learning**. Retrieved
from <http://www.p21.org/overview>, accessed on 30/07/2013.
- Rosenshine, Barak. (2012). Principles of Instructions: Research-Based Strategies That
All Teachers Should Know. *American Educator*, Spring 2012 pp. 12-19, 39.
- Teacher Leadership Institute (TLI). (2011). **Extended professional development in
project-based learning results in increased focus on 21st century skills.**

ภาคผนวก

รายงานผลภายหลังกิจกรรมการถอดบทเรียน
โครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของครูภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
วันที่ 27 มีนาคม 2558
ณ โรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา อำเภอแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง

ครูคนที่ 1

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จะสอนตามหนังสือเรียน การออกแบบการเรียนรู้จะให้เฉพาะวิชาที่สอนเป็นหลัก ไม่ได้วิเคราะห์ผู้เรียนเท่าที่ควร จะเร่งสอนในจบตามหนังสือ

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ออกแบบการเรียนรู้โดยไม่ย้อนกลับ ไม่ได้วิเคราะห์หลักสูตรเท่าที่ควร

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ไม่เชื่อมโยงและบูรณาการในแต่ละสาระ สร้างสื่อเฉพาะสาระเดียว

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ตามเนื้อหาในหนังสือเรียนไม่ดูมาตรฐานและตัวชี้วัดผลจากหนังสือเรียน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : ได้มีการออกแบบการเรียนรู้ ได้อย่างครอบคลุมโดยยึดมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสาระ และมาตรฐานผู้เรียน ทำให้มีทักษะและกระบวนการพัฒนาศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : มีการออกแบบการเรียนรู้แบบสะท้อนกลับ โดยวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์บทเรียน และวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และภูมิหลังของเด็ก

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : สร้างสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมกับวุฒิภาวะวัย ของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ครูคนที่ 2

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : มีการเตรียมการสอน ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา มาตรฐาน ตัวชี้วัด ตัวบ่งชี้

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงตามตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ใช้สื่อที่มีความสอดคล้องตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : วัดประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : -ไม่มี-

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : มีการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้กับคณะครูนำปัญหาต่างๆมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม และจัดกิจกรรมต่างๆให้ตรงกับมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : เลือกสื่อที่มีความหลากหลาย ใช้สื่อที่นักเรียนเข้าใจง่าย และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ใช้แบบทดสอบที่หลากหลาย แฟ้มสะสมงาน

ครูคนที่ 3

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล วัดการเรียนรู้ให้ตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : จัดทำนวัตกรรมตามตัวชี้วัด และสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน นำนวัตกรรมที่ใช้มาปรับปรุงแก้ไข

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ประเมินก่อนการวัดกิจกรรมและหลังการวัดกิจกรรม ใช้วิธีการหลากหลาย

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : -ไม่มี-

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงและบูรณาการให้เหมาะสมกับผู้เรียนและตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : นำนวัตกรรมที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนการสอนมาใช้กับผู้เรียน

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : สร้างให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ประเมินตามสภาพผู้เรียน ตามสภาพจริง และสัมพันธ์กับตัวชี้วัด ใช้วิธีการที่หลากหลาย

ครูคนที่ 4

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดการเรียนรู้ให้ตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : จัดทำนวัตกรรมตามตัวชี้วัด ปะสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน และนำนวัตกรรมที่ใช้มาปรับปรุง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ประเมินผลตามตัวชี้วัด

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับให้เหมาะสมกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ผลิตสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและตัวชี้วัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ประเมินศักยภาพของผู้เรียน ตามสภาพความจริง และตามตัวชี้วัด

ครูคนที่ 5

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัด สาระ เนื้อหา การประเมินผล

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อความเหมาะสมกับมาตรฐานและตัวชี้วัดโดยใช้และจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : วัดผลประเมินผล ก่อนเรียน – หลังเรียน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์การเรียนการสอน เป็นการช่วยกระตุ้น และเกิดการนำไปใช้ในการปฏิบัติ

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ประชุมวางแผนหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูในกลุ่มเครือข่าย โดยนำปัญหา มาปรับแก้ไข จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ตรงกับมาตรฐานแต่ละตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดกิจกรรมที่มรสีความหลากหลาย โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมการเรียนรู้ให้รู้จักวิเคราะห์ และสรุปบทเรียนร่วมกัน

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : เลือกสื่อที่นักเรียนมีความสนใจ และสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : การใช้การวัดและประเมินผล ก่อนการเรียนรู้ ระหว่างเรียน และหลังเรียนโดยสรุป และซ่อมเสริมนักเรียนทั้งเก่งและไม่เก่งเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งระบบ

ครูคนที่ 6

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ วิธีการวัดประเมินผล และวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดกิจกรรมการเรียนรู้ คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมตามรูปแบบที่สร้างสรรค์

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ใช้สื่อการเรียนการสอนที่อยู่ในท้องถิ่น สร้างสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : วัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนเพื่อดูพัฒนาการวัดผลหลังเรียน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : หากครูผู้สอนได้มีแนวทางในการสร้างสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน และนำมาใช้กับผู้เรียนอย่างแท้จริง จะเกิดประโยชน์อย่างมาก เพราะการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ต้องมีเครื่องมือที่สะท้อนความคิด

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยศึกษาหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน คือหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ ให้นักเรียนจัดทำหนังสือเล่มเล็กเพื่อฝึกทักษะการอ่านการเขียนและหลักภาษา

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : สร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น หนังสือส่งเสริมการอ่าน ใช้สื่อที่หลากหลาย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : วัดประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ครูคนที่ 7

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : มีการเตรียมความพร้อมงานเอกสารศึกษาหลักสูตรมาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อหา ขอบเขต การจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดผลประเมินผล

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : เลือกใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ในแผนการเรียนการสอน ใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น สะดวก ประหยัด ง่าย ใช้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : คิดผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด ตัวบ่งชี้

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู : เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่แตกต่าง สามารถนำไปปรับใช้ บูรณาการด้านการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ได้รับความรู้ใหม่ๆ

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อหา เตรียมแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : จัดทำแผนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้น ที่อยากจะเรียน

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : ใช้สื่อที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน ศึกษา นอกห้องเรียน และสื่อทันสมัย ใช้สื่อที่หาได้ง่าย ประหยัดเข้าใจง่าย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูคนที่ 8

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ศึกษาหลักสูตรมาตรฐานตัวชี้วัด และจัดทำแผน

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : วิเคราะห์ผู้เรียนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดและให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : จัดหาสื่อที่หลากหลาย ตรงกับตัวชี้วัด สื่อที่ประหยัด
หาย่ายในท้องถิ่น

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ใช้แบบทดสอบ สัมภาษณ์ เพิ่มสะสมผลงานของนักเรียน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการใช้เครือข่ายบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการจัดการ
เรียนรู้ของครู : ให้ทางอาจารย์ราชภัฏฯ มาแนะนำระดับกลุ่มโรงเรียนหรือมีสื่อการสอน

หลังการเข้าร่วมโครงการ

การวางแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ประชุมกลุ่มครูในเครือข่ายแลกเปลี่ยน
ความรู้กับครู หาวิธีการโดยนำปัญหามาปรับแก้ไข โดยจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ตรง
และครอบคลุมกับตัวชี้วัดทุกตัว

การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ : ครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยให้นักเรียนมี
ส่วนร่วมในกิจกรรม และสร้างองค์ความรู้ นักเรียนได้คิดวิเคราะห์เป็น และสรุปบทเรียนทุกหน่วย ทุก
บทเรียน มีการสะท้อนความคิด

การสร้าง/การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน : เลือกและจัดหาสื่อที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีช่วย
สอน และใช้สื่อที่เด็กเข้าใจง่าย เด็กสนใจอยากค้นคว้า อยากลอง และตรงกับตัวชี้วัดของบทเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ : ครูให้มีการทดสอบก่อนเรียน ระหว่าง และหลังเรียน ดูคะแนน
ความก้าวหน้า การพัฒนาของเด็กจัดผลตามสภาพจริง และตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างเกณฑ์ที่
แตกต่าง เพราะมีเด็กพิเศษเรียนด้วย
